

СЛУЖБЕН ВЕСНИК

НА НАРОДНА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Ракописите се испраќаат во дупликат на адреса: „Службен весник на НРМ“—Скопје. Огласи по тарифата

СКОПЈЕ
Четврток, 13 февруари 1958
Број 4 Година XIV

Претплатата за 1958 год. изнесува 1.000 дин. Овој број чини 50 дин. Чековна сметка број 802-Т-698.

II.

На основа точка 6 од Општото упатство за здобивање стручна спрема на работниците со практична работа во претпријатијата („Службен лист на ФНРЈ“, бр. 54/52 год.) ја пропишувам следната

ПРОГРАМА ЗА ПОЛАГАЊЕ СТРУЧЕН ИСПИТ ЗА ЗВАЊЕ КВАЛИФИКУВАН И ВИСОКОКВАЛИФИКУВАН РАБОТНИК ОД ТЕКСТИЛНАТА СТРУКА

I.

Кандидатите од текстилната струка, што се здобиле со стручна спрема по пат на приучување со практична работа во претпријатието, ќе полагаат стручен испит за звање квалификуван и висококвалификуван работник по оваа програма.

II.

Согласно член 11 и 19 од Правилникот за полагање испити за квалификувани и висококвалификувани работници кои се здобиле со стручна спрема по пат на приучување („Службен весник на НРМ“ бр. 13/53 год.), кандидатите прво го полагаат практичниот дел од испитот, а по положениот практичен дел, полагаат теоретски дел на испитот.

Теоретскиот дел на испитот се состои од стручен и општообразователен теоретски дел на испитот.

Практичниот дел на испитот и стручниот теоретски дел се полага по оваа програма, а општообразователниот теоретски дел на испитот се полага по одделна програма, пропишана во „Службен весник на НРМ“, бр. 18 под бр. 5567 од 6. VI. 1955 г.

III.

Занимањата од текстилната струка за кој што се полага испит по оваа програма се наведени кај програмите на одделните сектори.

ПРОГРАМА ЗА ИСПИТ ЗА ЗВАЊЕ КВАЛИФИКУВАН РАБОТНИК ОД ТЕКСТИЛНАТА СТРУКА

A. ТЕОРЕТСКИ ДЕЛ

Општоручни предмети

Кандидатите за полагање испит за звање квалификуван работник од сите занимања на текстилната струка ги полагаат следните општоручни предмети;

1. — ТЕКСТИЛНИ СУРОВИНИ

Поделба на текстилните сировини

A) Животинско потекло

1. Структура на животинските влакна,
2. Волна и добивање на волната,
3. Раси и чување на овците во светот и во земјата,
4. Руно и сортирање на волната,
5. Волнени преѓи и нивното нумерирање,
6. Волнени отпадоци,
7. Табачка волна — начин на добивање, нејзините особини и употреба,
8. Козина — добивање и нејзината употреба,
9. Камилска волна — волна од камилски овци,
10. Кравечки и телечки влакна,
11. Заечки, мечкини и кучешки влакна,
12. Природна свила, одгледување на бубите, болести на бубите, умртување на кожурецот, сортирање на кожурците, точење на грејот,
13. Својства на природната свила,
14. Видови на грејот и преѓата од природна свила,
15. Шап и бурет преѓа — начин на добивање и употреба.

B) Растително потекло — семенски влакна

1. Памук — одгледување во светот и земјата,
2. Сеидба и берба на памукот,
3. Егренирање — маѓање на памукот,
4. Класификација на памукот,
5. Должина на памуковото влакно,
6. Употреба на памучните отпадоци,
7. Чување и пакување на памукот.

B) Растително потекло — стаблени влакна

1. Лен,
2. Топење на ленено стебло,
3. Кршење и чување на ленот,
4. Коноп — сеене, добивање и неговата употреба,
5. Југа — добивање, нејзините особини и употреба,
6. Својства на јутеното влакно,
7. Слама, дрво, гума, рогоз, рафија, рами — начин на добивањето и нивната употреба.

Г) Минерални сирови материјали

1. Азбест — добивање, особини и употреба,
2. Стаклена, сребрена, легирана, златна жица: добивање, особини и употреба.

Д) Вештачки текстилни суровини

1. Видови вештачки свили,
2. Вискозна и ацетатна свила — добивање, особини и употреба,
3. Својства на вискозната и ацетатната свила,
4. Нумерирање и видови на преѓата,
5. Целулозна волна (целволе) добивање, особини и употреба,
6. Ланител — добивање и употреба,
7. Ардил — добивање и употреба.

Ѓ) Синтетички суровини

1. Најлон, перлон и терилен: принцип на добивање, особини и употреба во памучната и волната индустрија.

2. — ХИГИЕНО-ТЕХНИЧКА ЗАШТИТА

Поим за хигиената и нејзините основни правила. Подредување на работното место.

Хигиена во работата воопшто, а нарочно заштита на телото при работата. Заштитни средства за очи, уши, органите за дишење, рацете, нозете, главата итн. Прва помош при несреќа (крварење, кршење коска, тровање, уапнување, влегување на туѓо тело во око, уво, грло, нос) и при неочекувано заболување. Сандаче за прва помош. Професионални болести.

Техничка заштита: сигурност во движењето на работата. Осигурување против пожар и експлозија (нарочно кај леснозапалителни и експлозивни материјали). Заштита од тровење и уапнување. Одржување на машините, уредите и алатот. Заштита кај трансмисиите, погонските машини и парните котлови. Заштита од електрична струја.

НАПОМЕНА: Кандидатот треба нарочно да ги познава заштитните мерки што доаѓаат во предвид за применување во работите на неговото занимање.

3. — ОРГАНИЗАЦИЈА И РАБОТЕЊЕ НА ПРЕТПРИЈАТИЕТО

Организацијата на претпријатието во врска со предметот на работењето на претпријатието. Општествен план. Самостоен план на претпријатието. Однос на претпријатието спрема комуната, републиката и федерацијата. Оперативни планови и програми. Работни единки во претпријатието (одделенија, отсеци, канцеларии, погони, работилници, работни места).

Средства и фондови на претпријатието и нивното формирање. Трошоци и калкулации.

Погони, погонски одделенија, работилници. Организација на работата во погонот (индивидуално и сервиско производство, ланчен систем, рационализација на работата). Работа на погоните: работни налози и погонска евиденција. Помошни работилници: електрична, столарска, автомеханичка и др.).

Магазин за суровини, помошен материјал, полупроизводи и готови производи.

НАПОМЕНА: Кандидатот нарочно треба да ја познава организацијата на работата на претпријатието во коешто работи.

4. — ТЕХНОЛОГИЈА

НАПОМЕНА: Материјал за полагање на овој предмет е даден по практичните задачи за одделните занимања по сектори.

Б) ПРАКТИЧЕН ДЕЛ**ПАМУЧАРСКИ СЕКТОР**

Преглед на занимањата:

1. Влачар (кардист),
2. Предач во предилница,
3. Предач на машина за прстенчево предење,
4. Предач во кончилница,
5. Сновач,
6. Скробилец,
7. Воведувач на основа,
8. Брдар,
9. Ткајач,
10. Белилец,
11. Бојација,
12. Печатар,
13. Апретер.

На практичниот дел од испитот кандидатот треба да покаже врз основа на конкретен задаток, квалитетна способност за изведување на работи за кои се бара стручна спрема на квалификуван работник. Практичните задачи ги одредува испитната комисија во врска со предметите од стручно-теоретскиот дел на испитите и ориентационите задачи за дотичното работно место.

ВЛАЧАР — КАРДИСТ

Самостојно ракување со влачарите. Пуштање во погон и запирање: Полнење, празнење, поставување ланец. Контрола на пластот и одредување Нм на кардната лента. Плетење погонско јаже. Одржување на чистиката на кардите и нивното подмачкување: брзина на тамбурот и пелерот. Поставување гребени на сите валци со одредена положба на иглите.

ПРЕДАЧ ВО ПРЕДИЛНИЦА

Самостојно ракување со претпредилниците. Користење сигналните уреди. Организирање празнењето и пунењето со контрола на траењето на една ваква операција. Ракување со валчињата: водење и поставување. Одредување Нм на растегнатата лента. Служење со приборот за чистење и подмачкување на машините.

ПРЕДАЧ НА МАШИНИ ЗА ПРСТЕНЧЕВИ ПРЕДЕЊА

Самостојно ракување со машината: пуштање и запирање на машината во разни фази на предењето — формирање и завршување на копшите. Сменување на травелерите и ракување со влачињата. Шиене и поставување траки на машината за предење. Согледување кварови во работата на машината и поправување на истите. Одредување Нм на памучната преѓа. Ракување со приборот за чистење (ролпикери) и подмачкување на машината.

ПРЕДАЧ ВО КОНЧИЛНИЦА

Самостојно ракување со сите машини во кончилницата: машина за удвојување, машина за мотање елементи, машина за унакрсно мотање и машина за ефектно суво и мокро кончење. Сменување на ткачи. Шиене и поставување траки на машините за кончење. Согледување кварови во работата на машините и поправување на истите. Одредување Нм на кончаната преѓа. Одржување чистота на машините и нивното подмачкување.

СНОВАЧ

Самостојно ракување со машини за сновење во панелка и машини за сновење на предкрсно. Редување на гатер за бело и шарено сновење спрема даден рапорт. Воведување жиците низ чуварот на жиците и гребенот (чешелот) на машината. Наместување податоците за сновење, саатот за метража, ширина на пантликата и височината на конусот. Подготвување и поставување кросното и правилно одвивање на основата. Сменување на брзината. Согледување грешки во работата и нивното отстранување. Чистење и подмачкување на машините.

СКРОВИЛЕЦ

Самостојно ракување со машина за скробоње. Комплетирање партија за скробоње (подредувања на преткрсното). Провлекување на „партија“ низ машината. Разгледување на жиците во гребенот. Подготвување на кросното одредување ширина, центрирање на страниците, ставање на машината и навивање основата на кросното. Подготвување на раствор за скробоње по даден рецепт: одмерување на материјалите, мешање, варење и префрлање во резерва или корито. Одржување температура во коритото за скробоње. Согледување на грешки при скробоњето и нивното отстранување. Дотерување брзината на машината спрема брзината за сушењето. Одржување, чистење и подмачкување на машините.

ВОВЕДУВАЧ НА ОСНОВА

Подготовка на основата за воведувањето во ниги и брдо. Подготвување на нити и брдо. Рачно и машинско воведување во нити и брдо. Подготвување основа на разбој или на рам за наврзување. Машинско и рачно наврзување, провлекување на наврзувањата врз нити и брдо. Заткајување. Подготвување основа на разбој или на рам за поставување на ламели. Машинско и рачно поставување за ламели. Затигање на основата и заткајување. Одржување, чистење и подмачкување на приборот и машината за воведување, наврзување и поставување на ламели.

БРДАЧ

Ракување со машина за чистење и полирање на брда и нити. Исправување и сменување на заби во оштетено брдо. Составување (ломење) на брдо од два дела. Ракување со прибор за поправка на брда. Одржување, чистење и подмачкување на машината, прибор за брда и брдата.

ТКАЈАЧ

Самостојно ракување со обичен разбој, со разбој за аутоматско ткаење, со разбој со нитна или жаркардна машина и со специјални разбои. Наврзување жици и воведување во нити и брдо кај ткаенини со прости и сложени претплетал. Исправување грешки. Контролирање густината на жиците на основата и јатакот. Согледување на грешки при ткаење: лош материјал, кинења на ткаенината и сл., како и кварови на машината. Сменување на оштетените котелци. Вадење и поставување на забниот ваљак.

Самостојно ракување со машина за прегледување и метрење на ткаенини или со машина за чистење на ткаенини. Согледување на грешки во ткаенините и класификација на ткаенините, чистење и отстранување на грешки во ткаенините. Одржување, чистење и подмачкување на машините.

БЕЛИЛЕЦ

Самостојна работа на машини за прлење, отскрбување, варење, импрегнирање, перење, нерезирирање, цедење и сушење. Подготвување на средства за белење, односно мерозирање и контрола да се процесот одвива правилно. Одржување, чистење и подмачкување на машините.

БОЈАЦИЈА

Самостојна работа при боене на влакно, преѓа и ткаенини. Подготвување, чистење и миене машините и апаратите. Шиене на топовите. Намотување и воведување ткаенина во машината или апаратот, полнење и поставување на влакното и преѓата во апаратот. Перење и отскрбување на ткаенината. Подготвување боја за боене по рецепт и додавање разни хемикалии и помошни средства, перење и контролирање процесот на работата. Одржување, чистење и подмачкување на машините и апаратите.

ПЕЧАТАР

Самостојна работа на роло-печатарски и други помошни машини. Подготвување машината за печатење, водење и наместување на гравираните валци. Подготвување на ткаенините за печатење. Подготвување печатарска боја (пасти) по дадена рецептура. Рапритирање и согледување на грешките и нивното отстранување. Сушења на мансарда на печатени ткаенини. Парене на печатени ткаенини. Парене по ширина — развивање на печатените ткаенини. Одржување, чистење подмачкување на машината и уредите.

АПРЕТЕР

Самостојна работа на машини за апретирање: фулар, импрегниз-машина, разни сушилници, кладри, преси-утии, декатир и самфоризир-машина и др. Подготвување на машината за работа и ткаенината за апретирање и по даден рецепт подготвување на средства за апретирање — импрегнирање.

Самостојна работа на машина за стрижење, односно тргање. Подготвување на машината за работа, и ткаенините за обработка, регулирање на валците за тргање, односно ножевите за стрижење.

ТЕХНОЛОГИЈА

ВЛАЧАР

Детален опис на влачара (кардо) со функција на поедини делови на машината. Врсти на гарнитурите за влачење, како и нивната финока. Остреење на гарнитурите и мекодот за влачење. Машината за навивање гарнитурите. Штелување на влачарата. Видови и количество на отпадоците во влачарата и нивното користење. Причините за грешките во работата на влачарите. Влијание на температурата и влагата на процесот на влачење. Разлика меѓу влачењето на памук и цел-влакно. Пресметување капацитетот. Нумерација на свотците, траките, преѓата и конецот. Контрола на нумерацијата. Осветление, отопление и климатизација на влачарата.

ПРЕДАЧ ВО ПРЕДИЛНИЦА

Нумерирање на разни врсти претпреѓи, преѓи и конец. Функција на растегалки и флаери (груб, среден, фин и високорастегателен). Механизми за развлечување и претпредење. Потребна припрема пред празнењето на машината. Причини за честите прекиди на растегалките и флаерите. Ракување и одржување на растегалките уреди и валчиња. Разлика при преработка на памук и цел-влакно. Влијание на температурата и влажноста при работата на машините. Мерки за отстранување мешањето на претпреѓата. Кординација на работата меѓу растегалките и флаерите. Влијание на чистотата на машините врз квалитетот на преѓата. Пресметување на менувачките запченици и капацитетот на растегалките и флаерите. Отпадоци и нивното користење. Грешки и кварови на машините и нивното отстранување. Можност за предење претпреѓа во С и З правец. Штелување на машините. Осветление, отопление и климатизација на претпредилницата.

ПРЕДАЧ НА МАШИНА ЗА ПРСТЕНЧЕВО ПРЕДЕЊЕ

Нумерирање на разни видови претпреѓа, преѓа и конец. Видови предачки машини за предење памук и цел-преѓа. Опис на машините, состав и функција на главните делови. Начин на предењето со опис на важните делови што директно учествуваат во формирањето на преѓата. Задаток на прстенот при предењето и односот на пречникот на прстенот и дебелината на преѓата. Однос помеѓу брзината на вртењето и дебелината на преѓата. Формата на цевките (копсот) и причини за деформирање на цевките. Причини за чистење прекиди на претпреѓата и преѓата. Елементи кои наполно влијаат на квалитетот на преѓата. Ракување и одржување на валчињата и вретената. Влијание врз квалитетот на преѓата чистоката на машините. Подготовка за сменување нумерацијата на преѓата на машините. Приготвување за празнење на машината, со цел да се

сократи времето на празнењето. Начинот на сменување на поголем број вретена. Отпадоци при предењето, нивното сортирање и употребување. Причини за поголем процент на отпадоци. Климатизација и влијание на температурата и влагата врз процентот на предењето. Означување и распознавање на разни квалитети и нумерации на претпреѓата и преѓата. Сортирање на цевки. Пресметување капацитетот на машините.

ПРЕДАЧ ВО КОНЧИЛНИЦА

Нумерации на разни видови претпреѓа, преѓа и конец. Видови машини за дублирање, кончење и премотување на памучна и цел преѓа. Опит на машините, состав и функција на главните механизми. Ролјата на травелерот при кончењето и неговата тежина-нумерација. Брзина на вртењето во однос на нумерацијата на конецот. Причини за честите кинења при удвојување, кончење и премотување. Форми на цевките и нивното лошо формирање. Влијание на конецот чистоката на машините. Подготовка за празнење на машините, со цел да се сократи времето за празнењето. Кончење во С и З правец. Организација на работата со цел да се избегне мешањето на преѓата и конецот. Пресметување капацитетот на машините, за кончење и премотување.

СНОВАЧ

Нумерации на преѓа и конец. Технолошкиот процес во приготвувачкото одделение на ткаеницата. Ролјата и значењето на приготвувачките работи врз работата на ткаеницата. Видови на машини за премотување и сновење. Опис на тие машини. Пресметување капацитетите на машините. Влијание на лошото премотување на преѓа врз сновењето и ткаењето и лошо сновани основи на скрочењето воведувањето и ткаењето. Влијание на температурата и влагата врз приготвувачките работи. Пресметување бројот на жиците во една пантлика односно на едно преткрсно. Чистење и одржување на машините и нивната важност за квалитетот на работата. Контрола во работата. Појави на мешање на преѓата во приготвувачкото одделение, какви последици има на работата во ткаеницата и мерки за отстранување. Односот на брзината на машините спрема нумерацијата на преѓата и спрема работата со цел-преѓа и памук.

СКРОБИЛЕЦ

Технолошки процес на производството во ткаеницата за памучни и цел-ткаенини. Ролјата и значењето на скрочењето за работата во ткаеницата. Врста и нумерацијата на преѓата и начинот на скрочењето. Врсти на машини за скрочење — функцијата на најважните делови и механизми. Уреѓај за варење на скробот и начинот како функционира. Цел на скрочењето на основите и кои основи се скробаг, а кои не. Средства за скрочење и нивни особини. Температура за варење на скробот и температурата што треба да се одржува во коритото при скрочењето. Одредување на бројот на жиците во еден заб на чеселот за сурови и десе-

нирани основи. Сушење на скробените основи. Причини за кинење на основага при скробењето. Дотерување на електронскиот уреѓај за сушење при ваењето на скробот и машината за скробење и нејзиното значење за квалитетот на скробените основи.

ВОВЕДУВАЧ НА ОСНОВА

Нумерации на преѓата. Број на нити и котелци за 1 нита спрема дадената основа. Простите и комплицирани преплетаи и начинот на воведувањето на нити и брда. Видови ксталци, брда и нити. Видови коталци за воведување. Машини за воведување во нити и брдо. Машини за наврзување и наместување на ламели, нивниот опис и функција на одделни механизми. Прибор за воведување. Грешки при воведувањето и наврзувањето и последици при ткаењето. Воведување и наврзување на десенирани основи.

БРДАР

Нумерации на преѓата. Машини за правење и чистење на брда опис и функција. Воведувач во брда и разни преплетаи. Како настануваат кварови на брдата и нивното отстранување на разбојот и надвор од него. Какви грешки причинуваат кваровите на брдото. Опис на приборот за поправка на брда.

ТКАЈАЧ

Технолошки процес на ткаењето. Нумерации на преѓата. Пресметување тежината на 1 метар должински по основа и јаток. Познавање на основните и од нив изведените преплетаи. Воведување во нити и брдо и правење карти. Ширини на ткаенините. Видови разбои за ткаење на бели и шарени (десенирани) ткаенини. Опис на разбојот и функција на главните делови и механизми: менување на кутиите, нитите, менување на цевките, регулатори за основи и ткаенина, уреди за шиене на основа и др. Брда, видови и задаток. Грешки при ткаењето: поради квар на разбојот, помешана основа и јаток, невнимание или нестручност на работникот. Принципи за чести прекини на основните и јатовите жици за време на ткаењето. Контрола во работата. Климатизација и влијание на температурата и влагата на ткаењето. Организација за работа на автоматски машини. Чистење и одржување на машините и нивното влијание врз квалитетот на производството.

БЕЛИЛЕЦ

Опис на технолошкиот процес. Машините и уредите во белилницата, односно мерцеризацијата: смудење, огскробување, импрегнирање, перење, белење и сушење, односно мерцеризирање. Средства за белење на памукот и цел влакно: хипхлорид, патрихлорид, пороксид и влијание на тие средства врз уредите за белење. Значење на температурата при белењето и мерцеризирањето и време траењето на белењето, односно мерцеризирањето. Вода и пареа во белењето, односно мерцеризирањето. Грешки при белењето, односно мерцеризира-

њето и нивното отстранување. Последици од лошо белење, односно мерцеризирање врз понатамошните фази на оплеменувањето.

БОЈАЧ

Фазите за оплеменување на памукот и цел влакното: белење, мерцеризирање и боење на влакно, преѓа и ткаенини. Видови на бои за памук и нивните карактеристики: супстантивни, индантренни, индигозоли итн. Апарати и машини за боење. Вода: мека, тврда и начинот на омекнување. Парца и температура при боењето. Подготвување на материјалот за боење. Главни помошни средства за боење со одделни видови бои: фиксинирање, зголемување постојаноста на боите, апсорбирање итн. Потребни средства за рашликување и перење на ткаенините и преѓата. Разбојување на ткаенините. Постојаност на боите спрема светлост, пот, триење и др. Грешки при боењето и мерки за нивното отстранување.

ПЕЧАТАР

Видови на печатење во памучната индустрија. Методи на печатењето: директно, разорно и резервно. Згрушувачи и средства за правење на печатарски бои. Видови бои за печатење. Подготвување на материјалот и машината за печатење. Гравирање на бакарни валци за печатење. Сушење, перење, перење; чување на бои и хемикалии од влага и приборот за печатење. Грешки при печатењето и мерки за отстранувањето.

АПРЕТЕР

Видови апретури на памучни ткаенини. Машини за апретирање. Подготвување на средства за апретирање. Подготвување на ткаенините и машината за апретирање. Вода, парца и притисок во апретирањето на памучни ткаенини. Ефекти што се добиваат при апретирањата. Грешки што настануваат при апретирањето. Фази низ кои што треба да минат некои ткаенини во процесот на апретирањето. Интегрирање на ткаенини што не пропуштаат вода. Апретура против гужвање на цел ткаенините. Одржување на машините за апретирање.

ВОЛНАРСКИ СЕКТОР

Преглед на занимањата:

1. Перач на волна,
2. Бојач,
3. Сортирач на волна и крпи,
4. Чистач на влачарата,
5. Влачар,
6. Предач на влачена волна,
7. Предач на чеплана волна,
8. Сновач,
9. Ткајач,
10. Ишивач,
11. Карбонизер,
12. Белилец,
13. Апретер,
14. Стрижач.

Во практичниот дел од испитот кандидатот треба да покаже, врз основа на конкретен задаток, квалитетна и временска способност во изведувањето на работите за кои што се бара стручна спрема за квалификуван работник. Практичните задачи ги одредува испитната комисија во врска со предметите на стручно-теоретскиот дел на испитот и ориентационите задачи на односното занимање.

Ориентационите задачи за одделни занимања се следните:

ПЕРАЧ НА ВОЛНА

Самостојно ракување со машината за отварање на руна и со ливијатанот; хранење на машината со волна; пуштање во погон, зауставување подмачкување и чистење. Спремање раствор за прање волна по даден рецепт. Контрола при прањето на волната.

Самостојно ракување со центрифуга, преса и сушална за волна. Намотување ваљците за цедење. Ракување со парни и водни инсталации на ливијатот, справите за мерења температура и мерење на концентрацијата на сода во бањата.

БОЈАЧ

Самостојна работа на апаратите за бојење на влакната, преѓата и ткаенините (пуштање во погон, запирање, подмачкување и чистење на апаратите).

Самостојно спремање на бањата, растварање на боите, полнење апаратот со материјал. Контрола на бојењето спрема различни постапки, а по даден рецепт. Работа на машината за цедење и сушење на суровината.

СОРТИРАЧ НА ВОЛНА И КРПИ

Самостојно ракување (хранење, пуштање во погон, запирање, подмачкување и чистење) на следните машини: машина за тргање на крпи и конци, клепач на пуц и отпадоци, друзир-машина, волк-машина. Делумично расклопување и чистење на друзир-машината. Спремање емулзија за омастување на крпи и мешавината. Самостоен состав на понекомплицирани мешавини врз основа на налог од манипулантот.

ЧИСТАЧ НА ВЛАЧАРАТА

Самостојна работа на влачара: хранење, пуштање во погон, зауставување и сменување и симнување на ваљците. Одржување на влачарата (чистење и подмачкување). Самостојно отворање и спремање на влачарата за чистење, острење на гребените и конечно склопување на машината. Детално чистење и острење на сите гребени на ваљците и чистење на утврдувачите. Одредување на брустот спрема гребенот и границите на добра изостреност. Самостојно рачно егализирање и ракување со апаратот за егализирање на гребените. Практично соработување во работите кај премотувањето гребените на влачарите и кај промената на утривувачите. Контрола на нумерацијата на полупреѓата.

ВЛАЧАР

Покрај знаењето што се бара од чистачот на влачарата и острачот на гребените (пуцерот), кандидатот за квалификуван влачар треба уште да знае:

Рачно острење на гребените и самостојно дотерување на апаратот за нивното острење. Практично соработување во припремите и работите околу премотување гребените на влачарите, како и кај промената на утривувачите и каишињата. Самостојно отстранување на ситни кварови на влачарите. Контрола на нумерациите на преѓата. Одмотување на тестераста гребени и чистење каналите на нив. Самостојно помало дотерување — реглажа на влачарите.

ПРЕДАЧ НА ВЛАЧЕНА ВОЛНА

Самостојно отстранување на ситни кварови на селфакторот: симнување и местење на тамбурвалци, вретена, шиене на каиш итн. Самостојно регулирање — формирање на цевките. Контрола на нумерациите на преѓата и бројот на завоите. Помагање на мајсторот при отстранување на поголеми кварови.

ПРЕДАЧ НА ЧЕШЛАНА ВОЛНА

ЧЕШЛАЧ. — Самостојна работа на сите машини во чешларницата: хранење, пуштање во погон, запирање, чистење и подмачкување. Помали дотерувања на машината за чешлање. Самостојно сменување иглите на чешлите; симнување на дотрајани, местење нови, поправка на помалку оштетени чешли итн. Помагање на мајсторот кај поправката на поголеми кварови.

ПРЕДАЧ. — Самостојно ракување на сите видови предилници; пуштање во погон, зауставување, чистење и подмачкување. Започнување, изработка и симнување на цевките. Дотерување на извлечувањето, упредувањето и бројот на завоите. Самостојна работа на машините за кончење и машините за мотање канури. Контрола на нумерациите на преѓата. Помагање на мајсторот и отстранување поголеми кварови.

СНОВАЧ

Самостојно ракување со машината за сновење: пуштање, зауставување, чистење и подмачкување. Распознавање преѓата според нумерации, квалитет и боја. Работа по налог на глатсновење и по мустра. Речење на калемите на редникот. Дотерување регулаторот на тапанот на сновалката, агол, стрмнина и висина на конусот. Правење крст. Дотерување и чистење саатот на сновалката. Спремање вратилото за правилно навивање на основата (дотерување на плочата, обложување итн.). Местење вратилото и премотување на основата. Брзо и вешто врзување на ткаечки јазел.

ТКАЈАЧ

Самостојно ракување со разбојот покрај сите потребни работи што ги свршува ткајачот. Подмачкување и чистење на разбојот. Просто и сложено

оведување во нитите и брдото. Регулирање густината според потката (јатокот). Наврзување на дезенирани и глат основи. Спремање на нитите спрема ткаечки цртеж. Брзо согледување на настанати грешки кај ткаењето заради недостасување на материјал (бленди, кинење на преѓата, разлика во нумерациите на преѓата и сл.), како и во работата на машината (заглавен чунок, падната платина, распинувач итн.). Заменување на искинат котелец. Брзо и вешто врзување на ткаечки јазел. Правилно водење на жиците од цевките. Правилно наместување на цевките во чуног и чунакот во кутијата. Работа со три и повеќе чунка. Брзо снаоѓање кај измешани чункови, пронаоѓање зевот и крајот. Избегнување на мешање на чункови.

ИШИВАЧ

Познавање на основните преплетувања: платно, копер, атлас. Согледување, обележување и правилно отстранување-исправање на сите грешки на ткаенините (ткаечки грешки на основата, потката, подебели, потенки жици итн.). Согледување разни нумерации на преѓата како и евентуално отстранување во бојата. Правилна употреба на нужниот прибор при работа.

КАРБЕНИЗЕР

Самостојно ракување со машината за прање на парчињата во канурот (сгрукот) и по целата ширина: влагање на парчето, пуштање во погон и зауставување. Ракување со машината за карбонизирање на волната и ткаенината. Одржување на машината (чистење, прање и подмачкување). Спремање на средства за прање и карбонизирање. Контрола на температурата, јачина на содата и киселината. Ракување со парни и водни уреди на машината. Цедене на ткаенината и ракување со машината за цедене. Ракување со процесот на прањето и цеденето.

БЕЛИЛАЦ

Мерење и приготвување на потребните хемикалии и материјал спрема даден рецепт. Влагање на влакната и готовите производи во апаратите за белење и водење процесот на белењето. Разликување голем број нијанси кај белењето. Скратување на времето за белење на потребна мерка. Спечување и отстранување на разни механички и хемиски оштетувања на влакното и ткаенината низ процесот на белењето. Зимање контролни примероци. Познавање на структурата и особините на материјалот и избор на постапката при белењето. Ракување со апаратите за белење заедно со сите уреди за загревање, вентилација итн. Влијание на температурата, РН вредноста, концентрација на средствата за белење и времето за процесот на белењето. Одредување РН во бањата, тврдината на водата и концентрацијата на базите и киселините. Прање, чистење, подмачкување, вентилација и одржување на апаратите и уредите за белење.

АПРЕТЕР

Покрај знаењето што се бара од карбонизер кандидатот за квалификуван апертер треба уште да знае:

Самостојна работа на сите машини во апертурата. Самостојно изведување на некои машински поправки: демантирање на валците на валавицата и машината за прање и стрижење, острење ножевите на машината за стрижење, менување на дотрајаните чешли на машината за стрижење и сл. Ракување со електромоторите во апертурата. Помагање на мајсторот при поправка на машините.

СТРИЖАЧ

Самостојна работа на машините за стрижење на ткаенините. Дотерување на машините и затегнување на ткаенините. Чистење и подмачкување на машините. Чистење на гребените. Согледување на настанати грешки — при стрижењето, нивното отстранување под надзор на мајсторот.

ТЕХНОЛОГИЈА

ПРЕДАЧ НА ВОЛНА

Целта зашто се пере волната и позволениот процент на маснотиите. Средства за прање на волна и нивната употреба спрема квалитетот на волната. Количества на средствата за прање спрема квалитетот на волната и запремината на кадата-базенот. Температурата на бањата во базенот кадата со оглед на употребените средства. Постапување и средства за отстранување на поголема алкаличност на бањата. Влијание на заостанатите алкалии во исправната волна во натамошните фази на преработката. Неисправност на левијатанот што можат да бидат причина за зголемување алкалноста на испраната волна. Користење на водата што останува од прањето и добивање ланолин. Грешки при прањето и сушењето. Нивно отстранување и спечување.

БОЈАЧ

Воопшто за уредите-апаратите за бојење во волнарската индустрија. Групи на боила за бојење волна, нивните предности и недостатоци. Постапување при бојењето: Бојење со кисели бои во јако кисела, слабо кисела и неутрална бања. Бојење со палатинаки бои (неолани, тетросани, инхрем итн.). Бојење со базни бои, бојење со хрмни бои со предварително и накнадно хромирање како и метахромат постапување. Бојење со кипни бои (индиго и хелиндони). Бојење со хромни бои (обични и постојани).

Бојење на полуволна со обични, постојани и хромни полуволенни бои. Вадење на бојата од волените крпи.

Бојење на цел влакно.

Причини за неравномерно боене, влакна, преѓа или ткаенина. Последици во натамошните фази на преработка заради неправилно боене (оштетување на влакното, филцањето, недоволното испирање итн. Последици што настануваат ако при бојењето се додава поголемо или помало количество калијум бихромат.

Карактеристични особини и разлики помеѓу калцирана и кристална сода, натриум-сулфид, хидро-сулфид и глауберова сол. Улога на солите, киселините и температурата при бојењето на волна.

СОРТИРАЧ НА ВОЛНА И КРПИ

Познавање на суровините според видот, квалитетот и бојата. Спремање на крпи за тргање (изработка на кревети и мesteње). Спремање емулзија за мesteње на партијата (сметката). Спремање на смеса влакна за предења. Работа на машината за тргање крпи и конци, клепачата за отпадоци, друзор-машината и волк-машината. Видови масло за масење. Пресметување потребните количества масло врз основа на даден рецепт за масење. Грешки при регенерацијата и мешањето, нивното спречување и отстранување.

ЧИСТАЧ НА ВЛАЧАРАТА

Влачење и видови влачари. Работа на одделни уреди и сите валци на влачарите. Видови гребени и нивното применување. Специјални уреди на влачарите (магнети, апиратери, пневмафил). Уреди за чистење и острење на гребените. Грешки при чистењето и острењето на гребените нивното спречување и отстранување.

ВЛАЧАР

Покрај знаењето што се бара од чистач на влачарата и остарач на гребени, квалификуваниот влачар треба уште да знае:

Воопшто за електроуредите и моторите на влачарите. Значење и улога на правилното дотерување на механизмот кај влачарите врз квалитетот на преѓата. Улога на кожните каишчиња и утривачите врз квалитетот на предпреѓата. Грешки кај влачењето, нивно спречување и отстранување.

ПРЕДАЧ НА ВЛАЧЕНА ВОЛНА

Селфактори, нивните главни видови и типови. Опис на најважните одреди на селфакторот (воопшто), подробно за уредите за упредување, извлекување и формирање на цевки. Предење во С и З правец. Регулирање бројот на завоите. Последици на лошо предење врз наредните фази на работата. Видови цевки и примена. Воопшто за електроуредите фази на работата. Видови цевки и примена. Воопшто за електроуредите и моторите кај селфакторот. Грешки при предењето, нивното предупредување и отстранување.

ПРЕДАЧ НА ЧЕШЛАНА ВОЛНА

Машини за чешлање, удвојување (дублирање), извлекување, предпредење, предење, кончање (цвирновање) и мотање канури. Функции на најважните уреди кај споменатите машини (воопшто). Уреди за упредување извлекување и формирање на цевки. Регулирање бројот на завоите. Видови цевки и калемени и нивната примена. Воопшто за вретенските врпци и кожни утензлии што се употребуваат во

предилниците на чешлана волна. Улога на тркачот (травелерот). Отстранување на коврцавоста на влакната во траките (лизирање). Видови игли и нивната примена. Грешки кај производството на чешлана преѓа, нивното спречување и отстранување.

СНОВАЧ

Машини за сновење: видови, типови и функции на најважните делови и уреди. Видови преѓи и распознавање нумерациите и боите. Поим „Паргија преѓа“. Пресметка на сновењето за еднообразни и дезенирани основи. Грешки кај сновењето, спречување и отстранување. Последици од лоша работа при сновењето врз работата во наредните фази и врз квалитетот на ткаенините.

ТКАЈАЧ

Разбоите и нивната главна поделба по видови и типови. Функции на најважните уреди на разбоите (во главни црти): промена на кутијата, нитната машина, пазачот на јатокот и основага, регулаторот. Грешки при ткаењето, поради неправилна работа на разбојот, недостиг на преѓа (кај основата и јатокот), невнимавање или недоволна стручност на самиот ткајач. Основни карактеристики на преѓата за основа и јаток, распознавање на преѓата, испредена во С и З правец. Поим за партија преѓа и ткаенина. Глатки и сложени уводи во нитите и брдото. Читање ткаечки цртеж. Познавање основните преплетувања што најповеќе се применуваат во волнаарската индустрија (платно, кепер, панама). Познавање видови ткаенини спрема намената.

ИШИВАЧ

Воопшто за основните и сложни преплетувања во волнаарската индустрија: платно, кепер, атлас и изводи од овие преплетувања. Основни карактеристики на преѓата за основа и јаток и начин за распознавање за нивното упредување во С и З правец. Видови ткаенини што мораат да се ишиваат. Гола апретура, штрих апретура и изводи од мелтон апретура. Грешките што се исправаат во ишивачницата, нивното потекло и начин на отстранување: лабава, прекината, распредена, удвоена, грешно уведена вовлечена жица во работ итн.

КАРБЕНИЗЕР

Машини за перење, цедење и карбонизирање: видови и типови. Воопшто за перењето (обично, брзо и во две фази); цел и траење, средства за перење, концентрација на содата и киселината за карбонизирање. Накусо за водата за перење ткаенини. Средства и постапување при карбонизирањето. Грешки при перењето: заради неправилна работа и машината. (раце, извалкано итн.), поради невнимание или недоволна стручност на работникот (бразди, изгладани и излитени места, извалкани ефекти итн. Ролјата на сапунот и синтетичките средства за перење. Последици што настануваат кај перењето со појака концентрација на сода и на повисока температура.

БЕЛИЛЕЦ

Машини за белење. Уреди за варење и приготвување хемикалии за процесот на белењето. Воопшто за белењето: цел и средства. Термометар за мерење температура. Индикаторски ливчиња за мерење ПХ вредност и бомеометри за мерење концентрација на киселините или други хемикалии. Однесување на одделни текстилни влакна при белењето. Грешки при белењето: поради неисправност на машините и уредите за белење, недостатоци кај ткаенините, поради невнимание или недоволна стручност кај работниците. Последици што настануваат кај белењето со појака концентрација на киселини или други хемикалии.

АПРЕТЕР

Машини во апретурата на ткаенини и нивните најважни уреди. Функции на тие уреди. Воопшто за валањето: цел и средства за валање. Пресметка на валањето-ординација (собирање според јатокот и основата, отпадоци и тежина на готовата ткаенина). Однесување на одделни текстилни влакна при валањето. Грешки при валањето: поради неисправност на машината (дупки, пресеци, засечувања итн., недостатоци кај ткаенината (многу тешко или лесно исткаена ткаенина, широка или тесна итн.). Поради невнимание или недоволна стручност на работникот (повеќе влакна или недоволно валана, недоволно или нееднакво намокрена, често заврзување на ткаенината, голем отпадок при валањето, свртени рабови итн.).

Воопшто за перењето: цел, траење, средства, начин на перењето (обично, брзо и во две фази) и концентрација на сода. Накусо за водата за перење ткаенини. Грешки при перењето: поради неправилна работа на машината (дупки, извалкано итн.), невнимание или недоволна стручност на работникот (бразди, изглодани и излитени места, извалкани ефекти итн.). Последици што настануваат при перењето со појака концентрација на сода и на повишока температура.

Воопшто за останатите фази на работата на машините за доработка: карбонизирање, сушење, стружење, суво и мокро тргање, скробење, суво и мокро дактирање, утлисување, рафинирање, мотање, четкање, парење, варење, давање сјај, преглед и обележување грешките на ткаенините.

СТРИЖАЧ

Познавање технолошкиот процес на апретирањето на волнени ткаенини. Цел на тргањето. Апретирање на волнени тргани ткаенини. Видови машини за тргање. Познавање на ткаенините спрема надворешниот изглед и тргањето. Суво и мокро тргање. Добивање воден сјај. Грешки кај тргањето; нееднакво тргање, бразди во должината, нерамномерно затегнување на ткаенината, недоволно и поголемо тргање на ткаенината. Брзина на машината и квалитетот на тргањето. Одржување на машината.

СВИЛАРСКИ СЕКТОР

Преглед на занимањата:

1. Точач на греж,
2. Чистач на греж,
3. Чешлар на циркуларна чешларница,
4. Предач на флаер машина,
5. Предач на предилска машина,
6. Кончар,
7. Сновач,
8. Скробилец,
9. Ткајач,
10. Бојација,
11. Текстилен печатар,
12. Апрепер.

Во практичниот дел од испитот кандидатот треба да покаже квалитетна и временска способност во изведувањето на работи за кои што се бара стручна спрема за квалификуван работник.

Практичните задачи ги определува испитната комисија во врска со предметите од стручно-теоретскиот дел на испитот и ориентационите задачи на односното занимање.

Ориентационите задачи — за одделни занимања од овој сектор се следните:

ТОЧАЧ НА ГРЕЖ

Самостојно и квалитетно работење со можност на исполнување рандеманот, како и самата норма; бркање и одмотување на кожурците, правење крст, врзување и мотање на грежот; брзо учување на грешките при работењето било на самата машина или на материјалот (неправилен крст, нишки, чипи, преварени кожурци, галетамии нечисти греж, неправилен намот на витлото, многу краеви и др.); правилно регулирање на температурата при вриењето и во лаворот, како и во сушилниот шкаф.

ЧИСТАЧ НА ГРЕЖ

Покрај познавањето на практичната работа на точачот треба да знае и квалитетно и брзо чистење на пасмата, брзо прелетување и отстранување на одвишни краеви, визуелно распознавање на различен титар и квалитет на грежот, распознавање на грешките на грежот и причината за истите.

ЧЕШЛАР НА ЦИРКУЛАРНА ЧЕШЛАРНИЦА

Правилно работење т.е. поставување со машинските работни органи и технолошки операции; самостојност во работата и квалитетно производство, како и можност за извршување на нормата; брзо реагирање на грешки од машинска или технолошка природа; правилно окарактерисување и отстранување на истите; ускладување на работата во однос со квалитетот на материјалот, контрола и распознавање на степенот на квалитетот; подмачкување на машината и помагање во мали кварови.

ПРЕДАЧ НА ФЛАЕР МАШИНА

Правилно и самостојно работење на машина флаер; квалитетна продукција и исполнување на нормата; познавање на грешките; брзо учување и

отклонување на истите (подебела, потенка и нееднаква предпреѓа и сл.). Самостојно редење и вадење на апцуг, како и дотерување на машината за почетокот на работата т.е. апцугот, подмачкување и генерално чистење на машината, правилно врзување на предпреѓата и на траката; отстранување на мали кварови.

ПРЕДАЧ НА ПРЕДИЛНА МАШИНА

Самостојно ракување со машината и продуктирање на квалитетен производ со нормално исполнување на нормата; нормален учинок на отпадок и правилно врзување или заредување на материјалот (предпреѓата) на машината. Симињање на апцуг и пуштање на нов (самостојно работење со дотичниот механизам); познавање на разни грешки и отстранување на истите подмазивање на машината и чистење на истата (генерално); отстранување на мали кварови; шиене на вретенски гуртни, како и помагање при мали кварови.

КОНЧАР

Самостојно работење на машините за кончање со пеперуги и тркачи; дотерување на машината за различни завои и смерови на кончањето; задоволување на одреден број машини спрема одредената норма; исправно одржување на машината и придржување на освоениот % на отпадок.

СНОВАЧ

Самостојно ракување со сновалка; правење крст; намотување основата на кросно со и без шајбни; дотерување механизмот за мерење на метража, конусот и кочење на жиците за целата основа.

СКРОВИЛЕЦ

Практично ракување со машината за скробоње, изготвување емулзија за скробоње на преѓа од природна и вештачка свила; регулирање на температурата во казанот и сушилната, дотерување на кросното за премотување; штелување на ивиците на основата; практично кочење на основата при скробоњето.

ТКАЈАЧ

Практично отклонување на настанатите грешки на ткаенината самостојно уведување на прекинати жици во нити и брдо; уочување грешките поради побрчкани материјали, лабава потка; извалкана потка и основа; контролирање густината на ткаенината; чистење и подмачкување на разбојот.

БОЈАЦИЈА

Самостојно работење на машините за белење и боене; боене во кади, во жигери, боене на штрингли; самостојна постапка при процесот на дегумирање на природната свила пред боене.

Самостојно боене по даден рецепт; читање на рецептите; растварање на боите и хемикалиите пред боене. Постигнување на бараната нијанса, чистење и држење во исправност машините за боене.

ТЕКСТИЛНИ ПЕЧАТАР

Самостојно работење на апаратите за боене; приготвување и лепење на ткаенината на масата за печатење. Ракување со шаблоните за печатење спрема налогот и редоследот на боите Точно презлопување во тапортот на ткаенината. Одржување во исправност на масите, шаблоните и др.

АПРЕТЕР

Самостојно ракување со повеќе машини во апретурата т.е. основните машини во апретура (шпанрама, филц, филард, ролкаландр, денф апарат). Држање во исправност машините за апретирање, отстранување на грешките при работата на машината; правење на апретурската смеса и применување на истата на ткаенината. Познавање на називите на сите врсти ткаенини, нивната намена во поарчувањата; работата на машината за метрење и пакување, и давање добар изглед при пакувањето на стоката која треба да оди директно на пазарот.

ТЕХНОЛОГИЈА

ТОЧАЧ НА ГРЕЖ

Познавање на технолошкиот процес во филанда; сортирање и мерење на кожурците; браќање и врзување; сортирање на фризонот и маچارата; нумерација и класификација на грежот во зависност од кожурците; рандеман и правилно користење, раси и врсти на свилени кожурци, пресметување на рандеман; кратог и неговата улога; температура на водата во казанот и лаворите; чистење на грежот и пакување.

ЧИСТАЧ НА ГРЕЖ

Распознавање на кожурците по раси и класи; познавање технолошкиот процес во филанда, како и сето познавање од теоретскиот дел за точач.

ЧЕШЛАР НА ЦИРКУЛАРНА ЧЕШЛАРНИЦА

Познавање на материјалот за чешлање и нивниот технолошки ред кој поминал до фазата чешлање (во груби црти). Опис на чешлачкиот stroj и функцијата на одделни работни органи. Грешки при чешлањето, како и причините за истите. Однос помеѓу брзината и степенот на чешлањето. Назив на отпадоците и продукцијата, како и нивната на-тамошна намена.

ПРЕДАЧ НА ФЛАЕР МАШИНА

Распознавање на суровината, и предпоследните фази низ кои поминала; познавање на машината и главните делови на истата како и нивната функција (конусни цилиндри, диференцијал, вретенски воз, вретено, крило и др.). Посебно познавање на функцијата на механизмите за извлекување, за гладене на цевката, за шетање на возот и друго; теорија на извлекувањето и завоите; грешки и причини од кои што настануваат истите.

ПРЕДАЧ НА ПРЕДИЛСКА МАШИНА

Општо познавање на материјалот (претпрефата) како и наблиските претфази низ кои поминал. Основни прописи на предене и типови на машини за предене; главни работни органи и механизми на предилските машини, како и нивните улоги (за извлекување, за градење на копс и сл.). Грешки и нивните причини при процесот на преденето, врсти префа и правци на завоите (С и З) потребен алат (утензилии) за нормална работа.

КОНЧАР

Енциклопедиско познавање на технолошкиот процес на приготвувањето за кончење и конечното намотување. Видови префа во свиларската индустрија (општи карактеристики). Специјално постапување кај кончењето на одделни видови. Нумерирање на свилената префа. Целта на препарирањето на свилената префа за кончење (мастење, обележување и сл.). Распознавање намотаите на калемите во С и З правец. Свртување на вретената во С и З правец. Познавање на нужните пресметки во кончилницата. Влијание на лошо кончење врз наредните фази од работата. Типови машини за кончење и функции на нивните поважни механизми. Подмачкување и чистење на машината. Влијание на температурата и влажноста на воздухот врз квалитетот на префата. Вообичаени кварови на машините и нивното отстранување. Најчести грешки при кончењето на свилената префа и причините за тоа. Влијание на парењето врз квалитетот на префата. Попречување за мешање на префата. Капацитетот на машината за кончење.

СНОВАЧ

Енциклопедиско познавање на технолошкиот процес во приготвувачкото одделение на ткаениницата. Улога на приготвувачкото врз производноста на ткаениницата. Видови префа во свиларската индустрија и нивното нумерирање. Нивните општи карактеристики. Специјални потешкотии во работата со некои видови префа. Тешкотии при работата: заради јако упредена префа, префа што долго лежала во магацинот како и префа со мал број за вои. Примена на С и З правецот кај кончењето. Пресметка на сновење. Влијание на лошо сновење и навивање основата на вратилото кај наредните фази од работата. Типови сновалки и редници за сновење и нивните карактеристики. Функција на главните делови од машината и одделните механизми. Кочење на жиците во редникот. Намотување основата на ваљакот. Чистење и подмачкување на машината. Вообичаени кварови и грешки при работата и нивното отстранување. Грешки во поранешните фази и нивното влијание врз продуктивноста и квалитетот на сновењето. Влијание на температурата, влагата и светлоста за квалитетот на префата.

СКРОВИЛЕЦ

Енциклопедиско познавање на технолошкиот процес на приготвувачкото одделение и ткаениницата на свилени ткаенини. Улогата и значењето на сновењето и скробоњето врз производноста и квалитетот на ткаенините. Видови префа во свиларската индустрија и нивното нумерирање. Средства за скробоње на разни видови основи и нивната улога. Приготвување, варање и одржување на средствата за скробоње. Скробоње и типови машини за скробоње на основа. Работа и улога на главните делови на машината и одделни механизми: уреди за сушење, за контрола на температурата и притисокот, за кочење, намокрување, вадење и навивање основата на вратилото. Чистење и подмачкување на машината. Вообичаени грешки при скробоњето на основите и нивното отстранување. Вообичаени грешки кај скробоњето настанати во поранешните фази (заради слаб квалитет на префата, квар на машината, лош рецепт, неправилно сушење, невнимаване на работникот) и нивното отстранување. Чување на основата во магацинот. Влијание на температурата, влагата и светлоста.

ТКАЈАЧ

Енциклопедиско познавање на технолошкиот процес на приготвувачкото и ткаењето на свила. Организациони услови за работа на поголем број разбои и исполнување на одредена норма. Видови нумерација и карактеристики на свилените префи. Познавање ткаенината спрема нејзината намена. Капацитети на машините. Типови на свиларски разбои за ткаење на глат, крепонирани и дезенирани ткаенини. Опис на видот разбој на кој што работникот работи. Функција на најважните делови и механизми на свиларскиот разбој. Принципот на работата на електричните и механички пазачи на основата кај нитните и жакарт-машини. Воведување во нитите и брдото според ткаечки цртеж. Влијание на температурата, влагата, и специјалните помошни постапки врз ткаењето. Причини за кинење на жиците. Вообичаени кварови што доведуваат до намалување на работната способност на машината. Чистење и подмачкување на машината. Причини, видови грешки на ткаенините и можностите за нивното отстранување. Познавање на основните преплетати (платно, кепер, атлас).

БОЈАЧ

Забелешка:

Програмот е ист како за квалификувани работници од волнарскиот сектор.

ТЕКСТИЛЕН ПЕЧАТАР

Енциклопедиско познавање на технолошкиот процес во таканаречената филмска печатница. Општи карактеристики и имиња на свилените ткаенини спрема нивната намена — употреба. Енциклопедиско познавање на главните групи бои со кои што се бојат свилените ткаенини пред печатењето како и познавање на боите со кои што се печати. Поделба на боите според постојаноста и начинот на работа со нив. Средства за разливање на основните бои на ткаенините (бело печатење — деколорисање). Општо познавање на хемикалите и помошните средства што се употребуваат при печатењето и

нивната улога. Означување степенот на постојаноста на бојата спрема вода, пара, алкалии, светлоста и сл. Познавање најнужните пресметки во врска со работата на печатарот на филмови. Енциклопедиско познавање на машините во печатницата: за мелење гума, варење, печатење, сушење, парење и прање. Грешки на ткаенините направени во поранешните фази (при ткаењето и боењето) и можности за нивното покривање со печатење. Грешки на ткаенините настанати при печатењето, сушењето, парењето или перењето, нивните причини, спречување и отстранување. Влијание на проветрувањето и грењето врз продуктивноста и квалитетот на печатењето. Опасност во работата од хемикалии, машини, електричните и паре-водни уреди и мерки за претпазување. Водата и водената пареа: вриење, испарување, притисок, температура и нивната улога.

АПРЕТЕР

Познавање технолошкиот процес во апретурата. Улога и значење на апретурата врз крајниот изглед и издржливост на ткаенината. Општи карактеристики и имиња на свилениите ткаенини спрема нивната намена — употреба. Хемикалии и помошни средства за апретирање на свилениите ткаенини и нивната улога. Највообичаени состави на апретурата за одделни видови ткаенини и нивната улога. Контролни мерки во процесот на апретирањето. Познавање на најнужните пресметки во апретурата. Енциклопедиско познавање на машините за апретирање и нивната улога во процесот на опременувањето. Грешки при апретирањето и нивните причини чистење и одржување на машините. Вода и водена пареа (вриење, испарување, притисок, температура и нивните улоги). Елементи кои влијаат врз намалувањето и зголемувањето на производноста на одделни машини.

СЕКТОР ТВРДИ ВЛАКНА (ЈУТА)

Преглед на занимањата:

1. Сновач и скробилец,
2. Ткајач,
3. Апретер,
4. Бојаџија и
5. Конфекционер.

На практичниот дел од испитот кандидатот треба да покаже врз основа на конкретен задаток, квалитетна и временска способност во изведувачето на работите за кои што се бара стручна спрема на квалификуван работник. Практичните задачи ги одредува испитната комисија во врска со предметите од стручно-теоретскиот дел на испитот и ориентационите задачи за односното занимање.

Тие ориентациони задачи за поодделни занимања од секторот јута се следните:

СНОВАЧ И СКРОБИЛЕЦ

Редене калемовите на редник по дадениот рапорт на сарата. Дотерување и читање на саатот за должината на основата. Наместување на вратилото и премотување основата. Подмачкување и чистење

на машината. Грешки, причини и нивното спроредување. Сновење основата конусна сновалка со одреден рапорт на шари и симнување полни вратила на основата. Приготвување скроб, варење, скробење и сновење на двестрана машина со цилиндри. Контрола на парата и скробот за време на работа.

ТКАЈАЧ

Послужување и работа на разбој со нитна машина, закард или ткаење на разбојот за безшавни вреќи, црева за гасење огин и погонски гутни. Про-најдување причините за грешки на разбојот, менување дотраени пикери, ударниот и погонскиот ремен. Симнување и наместување вратило на разбојот. Исправање грешките заради кинењето на поголем број жици. Приврткување или наврзување основата на самиот разбој. Правилно воведување на жиците во нитите и брдото кај простите и сложени преплетувања.

АПРЕТЕР

Послужување и работа на машината за апретирање тврди влакна. Практична контрола на квалитетот на ткаенината и односот во тежината. Регулирање работата на одделни апретерски машини.

БОЈАЧ

Напомена: Програмата е иста како за квалификуван бојач од памучниот сектор.

КОНФЕКЦИОНЕР

Регулирање работата на сите машини за конфекционирање на јута. Организација на кроење. Пресметка на материјалот за одредено количество производство и вид на материјалот. Согледување и отстранување на грешките при конфекционирање. Поправка на помали кварови на машините за конфекција. Кроење на ткаенини од тврди влакна и јута.

ТЕХНОЛОГИЈА СНОВАЧ И СКРОБИЛЕЦ

Видови преги и нумерирање. Водови на машини за сновење. Опис на конусната сновалка и пресметка на сновењето за прости и дезенирани основи по даден налог, односно по рапортот на шарата во основата.

Опис на машината за скробење со парни цилиндри и директно сновење со калем. Состав, приготвување и употреба на скробот со примесите. Ролјата на чешелот за сновење, брдилото и експонзивниот чешел кај скробењето на основата. Влијание на добрата и лоша основа и скробење на идните фази од работата.

ТКАЈАЧ

Кус опис на технолошкиот процес во ткаачницата. Видови преги и нумерации. Видови разбои за ткаење на обични дезенирани и специјални ткаенини. Опис на разбојот, состав и функција на глав-

ните делови и механизми. Принцип на работата. Менувањата, на кутијата, нитната и закрд-машина, чуварите на основата и потката, аутоматот за менување конкот — односно потката. Воведување во нитите и брдило спрема ткаечки цртеж. Познавање основните преплетувања (платно, кепер, рипс-несијан, тарпаулинг, сацкинг). Грешки при ткаењето. Познавање на ткаенините спрема нивната намена. Одржување чистота на машината и работното место и нивното влијание врз квалитетот.

АПРЕТЕР

Познавање видовите и квалитетот на ткаенините. Преглед и контрола на ткаенините по ткаењето. Поправање на грешките на ткајачот. Принципот на работата на главните делови и функции на машините за мерење, стрижење и утиснување на ткаенините (калембер и мангл-преса). Импрегнирање на ткаенините и средства за тоа. Пакување и азустирање. Чистење и чување на машините. Правилно подмачкување.

БОЈАЧ

Напомена: Програмата е иста како за квалификуван бојач од памучниот сектор.

КОНФЕКЦИОНЕР

Познавање видовите и квалитетот на ткаенините спрема намената. Грешки на ткаенините. Пресметка на нужниот материјал кај конфекционирањето. Кроење обикновени производи и ткаенини од тврди влакна и јута. Функција на машината за кроење. Функција на шевните машини и функции на главните делови на машината за порабување. Видови и применување на шасовите спрема намената и водот на материјалот. Обележување и одржување на машините. Правилно чистење и подмачкување.

СЕКТОР КОНФЕКЦИЈА

Преглед на занимањата:

1. Кројач на машки алишта по мерка,
2. Кројач на женски алишта по мерка,
3. Конфекционер — приготвувач и сортирач на машки алишта,
4. Конфекционер — приготвувач и сортирач на женски алишта,
5. Приготвувач и сортирач на женска долна руба,
6. Приготвувач и сортирач на машка долна руба,
7. Приготвувач и сортирач на трикотажна долна руба,
8. Конфекционер — шивач на машки алишта со рачна работа,
9. Конфекционер — шивач на женски алишта со рачна работа,
10. Изработувач на јаки,
11. Конфекционер — шивач на машки алишта,
12. Конфекционер — шивач на женски алишта,
13. Конфекционер — шивач на машки алишта на специјални машини,

14. Конфекционер — шивач на женски алишта на специјални машини,

15. Конфекционер — шивач на машка долна руба,

16. Конфекционер — шивач на женска долна руба,

17. Конфекционер — шивач на машка долна руба на специјални машини,

18. Конфекционер — шивач на женска долна руба на специјални машини,

19. Конфекционер — шивач на трикотажна долна руба.

На практичниот дел од испитот кандидатот треба да покаже, врз основа на конкретен задаток, квалитетна и временска способност во изведувањето на работите за кои што се бара стручна спрема за квалификуван работник. Практичните задачи ги одредува испитната комисија во врска со стручно-теоретскиот дел на испитот и ориентационите задачи на односното занимање.

Ориентациони задачи

Изработка на машки алишта, зимски палта, панталони, мантили и други горни алишта. Зимање мерка; цртање на материјалот и кроење. Кроење на поставата и останатиот прибор, шиене и обработка на внатрешните делови на алиштата и нивното составување со надворешните; пред шиене материјалот, вршење проба и составување деловите на машина; завршно шиене сите делови рачно и на машина, изработка дупки, шиене на копчиња и утлисување.

Кројач на женски алишта по мерка

Изработка на женски фустани, костуми, зимски палта, сукни и други горни алишта. Зимање мерка, кроење мустри, кроење на материјалот по мустри, вовлечување на филцот, зимање — вршење проба во тек на изработката, дотерување, обележување, порабување, изработка на рачни плисеа, изработка фалти, изработка на набори, паспулирање, опшивање со материјал од друг вид, ендлање, изработка на шевови, пикирање, шиене платно, штафирање, отворање дупки (со материјал и плетени) изработка на дизни, шиене на копчиња, везење на перлам со рака, шиене шујташ, штепување на разни мотиви (со волна, фата итн), правење раменици и др.

Конфекционер — приготвувач и сортирач на машки алишта

Одмотување на ткаенината, броене и сортирање на скроените делови на алишта. Просечување на сите видови цетови, исечување и свртување на рабовите (кантовите) на сите горни алишта. Обележување на одделни делови со помош на шаблон, со прав од креда. Послужување на шевните машини во работната единка, уфрлување на делови од алишта во работните единици. Чистење на готови алишта од остатоците на конци и нивното суредување (комплетирање) по големина, работни налози и боја.

Конфекционер — приготвувач и сортирач на женски алишта

Одмотување на ткаенините, броење и сортирање на скроените алишта. Исечување на сите видови цепови, исечување и свртување на рабовите (кантовите). Обележување преку мустги (шаблони) потребните делови при работата со прав од креда. Послужување на шевните машини во работните единици, уфрлување делови од алиштата во работните единици. Чистење на готовите алишта од остатоците на конци и комплетирање на готовите алишта според големина, работни налози и боја.

Приготвувач и сортирач на женска долна руба

Презимање на стоката од утиисување, сортирање според големина и боја. Броење, контролирање на работните налози спрема големината, подредување во кутии, врекички од целофан, врзување и пломбирање на кутиите, лепење етикети обележување бројот на артиклот, бројот на парчиња и големина како и ставање печат со назначување на денот, месецот и годината на изработка. Ставање во кутијата така наречен контролен лист со потпис заради евентуална рекламација на купецот. Предавање на стоката со средени работни налози за носење во магацинот.

Приготвувач и сортирач на машка долна руба

Презимање на стоката од утиисување, сортирање според големина и боја. Броење, контролирање на работните налози спрема големината, подредување во кутии, врекички од целофан, врзување и пломбирање на кутиите, лепење етикети обележување бројот на артиклот, бројот на парчиња и големина како и ставање печат со назначување на денот, месецот и годината на изработка. Ставање во кутијата така наречен контролен лист со потпис заради евентуална рекламација на купецот. Предавање на стоката со средени работни налози за носење во магацинот.

Приготвувач и сортирач на трикотажна долна руба

Презимање на стоката од утиисување, сортирање според големина и боја. Броење, контролирање на работните налози спрема големината, подредување во кутии, врекички од целофан, врзување и пломбирање на кутиите, лепење етикети обележување бројот на артиклот, бројот на парчињата и големина како и ставање печат со назначување на денот, месецот и годината на изработка. Ставање во кутијата така наречен контролен лист со потпис заради евентуална рекламација на купецот. Предавање на стоката со средени работни налози за носење во магацинот.

Конфекционер — шивач на машки алишта со рачна работа

Поставање на основниот материјал: меѓупоставата, цеповината, поставата, ракавиците, вателинот и ватата на столот за кроење. Обележување на

скроените делови. Разврстување и комплетирање на скроените делови. Разврстување на деловите алишта во производни единици и фази на работа. Оформување (фазонирање) на реверите и вратникот. Означување должината на ногавицата на панталонот. Претшиене на предните делови на меѓупоставата, порабување на реверите, изработка на рабови (кантови), шиене на готовите рабови, опшивање на ракавите и разните должини со поставата. Претшиене на горниот вратник, зацврстување на ракавите со исечувањето. Рачно довршување на сите видови цепови. Изработување на вратник, ракави должина на палто и панталони, пресоблечување на копчиња во ткаенина и шиене на алишта со рака.

Конфекционер — шивач на женски алишта со рачна работа

Поставање на основниот материјал: меѓупоставата, цеповината, поставата, ракавиците, вателинот и ватата на столот за кроење. Обележување на скроените делови. Разврстување и комплетирање на скроените делови. Разврстување на деловите алишта во производни единици и фази на работа. Оформување (фазонирање) на реверите и вратникот. Означување на должината и на разни манжетни. Претшиене на предните делови на меѓупоставата, порабување на реверите, фазонот и рабовите, изработка на рабови, прошивање на готовите рабови, шиене на ракавите и другите должини со поставата. Претшиене на горниот вратник, зацврстување на ракавите со исечување. Рачно довршување на сите видови цепови. Шиене на вратникот, ракавите и рабовите; пресоблечување на копчиња и шиене на истите.

Изработувач на јаки

Зимање и приготвувач на материјал за изработка на јаки и вратоврски. Кроење на основниот помошен материјал. Изведување на сите операции на машина. Рачно шиене и довршување, сортирање пакување и аджустирање на јаки и вратоврски.

Конфекционер — шивач на машки алишта

Шиене на различни мали делови (ушитци, поклопци, лајсни, појаси итн.). Шиене на меѓу постава и постава. Шиене на горни и долни цепови за разни алишта. Прошивање на ревери и рабови (кантови). Составување на деловите од алиштата. Прошивање и шиене на долниот вратник. Шиене на ракави со разни отвори на должината на ракавот. Шиене на горен вратник. Шиене ракави. Шиене на сите видови цепови на панталони. Шиене ситни редови на панталони. Составување на сите делови на панталони. Шиене појаси на панталони. Шиене шлиц на панталони. Поставање појаси. Шиене манжетни и должината на панталоните.

Конфекционер — шивач на женски алишта

Шиене на различни мали делови (ушитци, поклопци, лајсни, појаси итн.). Шиене на меѓу постава и постава. Шиене на горни и долни цепови за разни алишта. Прошивање на ревери и рабови

(кантови). Составување на деловите од алиштата. Прошивање и шиене на долниот вратник. Шиене на ракави со разни отвори на должината на ракот. Шиене на горен вратник. Шиене ракави. Шиене џепови на сукњи и панталони. Шиене на манжетни. Шиене на сите останати делови за сукњи и панталони. Составување на деловите на сукњи и панталони. Завршување на сукњи и панталони.

Конфекционер — шивач на машки алишта на специјални машини

Дупчење на шаблони. Кроење на ситни делови на алиштата со трачна тестера. Кроење на поголеми делови на алиштата со рачна машина со мотор (прогрес). Прошивање на меѓупоставата и поставата, прошивање на подметувачките за рамињата. Завршување на краевите, џеповите и останатите шевови. Прободување (пикирање) на разните облици ревери и вратници, прошивање на рабови и исечоци. Завршување на ракавината и вратниот исечок. Прошивање на рабовите. Плетење на разни дупчиња со машина. Пришивање на разни видови копчиња. Шиене на отворени шевови. Намотување конец на мала шпулчица шиене разни ракави. Шиене на двојни шевови. Пришивање на етикети. Пришивање на (штепување) на меѓупоставата. Пришивање на поставата (штафирање). Пришивање (штирање) и исечување на шевовите. Исечување на ушпици. Претшиене на извртени рабови.

Конфекционер — шивач на женски алишта на специјални машини

Дупчење на шаблони. Кроење на ситни делови на алиштата со трачна тестера. Кроење на поголеми делови на алиштата со рачна машина со мотор (прогрес). Прошивање на меѓупоставата и поставата, прошивање на подметувачките за рамињата. Завршување на краевите, џеповите и останатите шевови. Прободување (пикирање) на разните облици ревери и вратници, прошивање на рабови и исечоци. Завршување на ракавината и вратниот исечок. Прошивање на рабовите. Плетење на разни дупчиња со машина. Пришивање на разни видови копчиња. Шиене на отворени шевови. Намотување конец на мала шпулчица, шиене разни ракави. Шиене на двојни шевови. Пришивање на етикети. Пришивање на (штепување) на меѓупоставата. Пришивање на поставата (штафирање). Пришивање (штирање) и исечување на шевовите. Исечување на ушпици. Претшиене на извртени рабови.

Конфекционер — шивач на машка долна руба

Зимање парче или партија од повеќе парчиња, отворање на партијата, сортирање и средување на одделни делови и останатиот помошен материјал нужен за шиене на одделни парчиња на машка долна руба. Изработка на парчиња на машина, со сите нужни производни операции и оформување на вратникот и манжетните, означување должината на ногавиците и ракавите, изработка и зашивување на вратникот, шлицевите, манжетните, џеповите, дупчињата, копчињата и сл. Рачно довршување на

сите производи, односно производни коперации (чистење конци на сите делови на производите, рачно пресоблечување и шиене на копчињата.

Конфекционер — шивач на женска долна руба

Зимање парче или партија од повеќе парчиња, отворање на партијата, сортирање и средување на одделни делови и останатиот помошен материјал нужен за шиене на одделни парчиња на женска долна руба. Изработка на парчиња на машина, со сите нужни производни операции и оформување на вратникот и манжетните, означување должината на ногавиците и ракавите, изработка и зашивување на вратникот, шлицевите, манжетните, џеповите, дупчињата, копчиња и сл. Рачно довршување на сите производи, односно производни коперации (чистење конци на сите делови на производите, рачно пресоблечување и шиене на копчињата).

Конфекционер — шивач на машка долна руба на специјални машини

Зимање на предметот и шиене на специјална машина. Ракување со машината. Изработка на операции како: составување, порабување, изработка на дупчиња, шиене на копчиња и сл.

Конфекционер — шивач на женска долна руба на специјални машини

Зимање на производот од другите работни места. Приготвување машината за работа. Правилно ракување со машината. Шиене на производите на машина: составување, изработка на рабови, дупчиња, шиене на копчиња и сл. Чистење и подмакување на машините.

Конфекционер — шивач на трикотажна долна руба

Зимање на парче или партија, отворање, сортирање и средување на одделните делови и останатиот помошен материјал. Изработка на парчиња со сите нужни операции како: оформување на вратникот (фазонирање) и манжетните, означување должината и ногавиците и ракавите, изработка и зашивање на вратникот, шлицевите, манжетните, џеповите, дупчињата, копчињата и останатите разни украси како: чипки, галони, жагици, шујташи и разни други украсни предмети. Рачно довршување на сите производи односно производни операции. Изработка, чистење конци на сите делови на производите, рачно пресоблечување на копчињата, уцврстување натовите и шевовите, рачно шиене на копчињата и останатата доработка.

ТЕХНОЛОГИЈА

Напомена: Овој материјал е за сите занимања од секторот конфекција.

Познавање на стоката: накусо за технолошкиот процес во текстилната индустрија од платно до готови ткаенини. Поим за предење, ткаење, белење, боене, печатење, апретура и воопшто за опреде-

лување на текстилот. Познавање видовите ткаенини и прибор спрема нивната намена: ткаенини за маш-ка и женска долна руба, за постела, за кујна и сто-лови, за женски блузи, сукињи и пешкири, за маш-ки алишта и палта, за женски кошули, мантили и палта, разни постави и меѓупостави. Познавање сите видови конци за шиене и нивното нумери-рање. Видови копчиња и друг прибор. Средства за ситнирање на шаблони. Распознавање лицето и opakото на ткаенините. Влијание на поголемена температура и водна пареа на разни текстилни платна. Разликување на текстилните влакна.

Познавање на машините и уреѓаите: За шев-ните машини воопшто. Главни и споредни делови и нивната ролја. Местење и всведување конци. Чи-стење и подмачкување машината. Видови шевни и специјални машини. Познавање на останатиот кро-јачки алат: ножици, апарати за кроење и утии. Процесот на работата во кројачницата; поставање на ткаенината, кроење и пакување. Пропис на ши-ење и составување на деловите од почетокот до го-товиот производ. Контрола на квалитетот.

ПЛЕТАЧКИ СЕКТОР

Преглед на занимањата:

1. Плетач на метражно плетиво,
2. Плетач на плетиво на парче,
3. Плетач на стандард чорапи,
4. Кеплер на чорапи,
5. Изработувач на украси на трикотажна долна руба,
6. Сновач,
7. Бојач, белилец и апретер,
8. Тргач,
9. Кројач.

Забелешка: Конфекционер за трикотажа е вклучен во програмата за полагање стручни испити на квалификувани работници од секторот конфекција.

На практичниот дел од испитот кандидатот треба да покаже врз основа на конкретен задаток, квалитетна способност за изведување на работа за кои се бара стручна спрема на квалификуван работник. Практичните задачи ги одредува испитната комисија во врска со предметите од стручно-теоретскиот дел на испитите и ориентационите задачи за дотичното работно место.

Ориентациони задачи:

Плетач на метражно плетиво

Ставање и менување калемите на машина, а пред тоа доведување на преѓата преку разни уреди до иглите. Послужување на машината при пуштањето и во работа и зауставувањето. Израмнување на иглите и ставање во машина. Подредување на мустрите што служат како пример во случај на грешки кај нив. Регулирање и контрола на густината на плетивото, нарочно кај основоплетачките машини. Нижење на исфрлената преѓа кај кружно-плетачките и преплетачките машини. Обележување на плетивото.

Плетач на плетиво на парче

Ставање и менување калемите на машина, а пред тоа доведување на преѓата преку разни уреди до иглите. Послужување на машината при пуштањето и во работа и зауставување. Редување игли во машината. Работа со машината спрема одредени патрони, а во врска со тоа дотерување на подига-чот и повлекувачот, како и пренесување на очици и измена на водачот на нитата. Обележување на плетивото.

Плетач на стандард чорапи

1. Кај округлите плетачки машини за краишта: Послужување на машината, отстранување на ситни грешки и менување на преѓата.
2. Кај едноцилиндрични округли плетачки машини: Контрола на работата на машината, отстранување на ситни грешки, менување на преѓата и кон-стантно нижење на краиштата, во зависност од бројот на машините што ги послужува.
3. Кај кружно плетачки машини со континуирана работа:

Послужување на машината, отстранување на ситни грешки, менување на преѓата и останати опе-рации во зависност од фронтот на послужувањето.

4. Кај двоцилиндрични кружни плетачки машини: Послужување на машината, отстранување ситни грешки, менување на преѓата и контрола на про-изводството.

Заеднички операции при работата на одделните видови плетачки машини се:

Ставање и менување на калемите на машината, а пред тоа доведување на преѓата преку разни уре-ди во иглите. Извлекување раздвојните редови на краиштата (кај машината за краишта). Нижење на округли и рамни краишта на нанизниот чешал и ставање на истиот врз иглите на машината. Вадење на чорапите од машините.

Кетлер на чорапи

Нижење на деловите од чорапите на машини за рамно односно округло гланчење. Контрола на работата на машината. Ставање и менување на ка-лемите и доведување предивото преку разни уреди во иглите. Послужување на машината. Менување на калемите. Ставање машината во погон и зауста-вување.

Изработувач на украси на трикотажна долна руба

Зимање паритја материјал, отворање, броење и сортирање на сите делови на кои што треба да се изврши и везење. Зимање украс со кои ќе се укра-си производот, потоа приготвување на нужни ок-вири и оптегање на истите спрема потреба. Врзу-вање на парчињата на машина преку порано озна-чениот претисок (фондрук). Ендлање на одделни делови (цакни), потоа врзување на чипката по ра-бовите и останатите делови. Пришивање (хефтање) и приборување (шпендлање) на одделни делови за полесно оптегање на рам, исечување и чистење по завршеното везење.

Сновач**1. Рачно сновење на Рашел машини:**

Зимање преѓа и носење до машината и ваљакот на основага. Ставање преѓата на сталакот за сновење. Спроведување на нитите низ чешалот до витлото на сновалката. Рачно деломично сновење на одредена метража. Спроведување на вкрстените нити спрема комплицираноста на рапортот. Контрола и менување на испразнети калеми. Дотерување на броилото.

2. Машинско сновење на осново-плетачки машини:

Донесување преѓа на машината. Ставање преѓата на сталакот за сновење, дури пред тоа се отфрли хартијата во која е умотана. Спроведување на нитите преку кочниците уредите за зауставување и чешлот. Дотерување мерните уреди за почеток влагање на ваљакот со основа. Надгледување работата и ракување со машината со нужно менување на испратените конуси. Постапување контролни броеви по извесна должина. Облепување свршетокот на сновењето. Вадење на ваљакот со основа.

Бојач, белилец и апретер

Покрај знаењето кое што се бара од квалификуван работник од волнаарскиот и памучарскиот сектор, кандидатот од ова занимање треба да го знае и следното:

Спојување на плетената метражна стока на машина. Правилно навивање и местење на метражното плетиво на разни апарати. Правилно постапување на чорапи за боене во апарати за боене.

Тргај

Самостојна работа на машини за тргање и филцање на плетена стока. Дотерување машината за правилна работа и оптегнување на плетената стока. Чистење и подмачкување на машината. Чистење на гребените. Брзо согледување на грешките настанати при тргањето или филцањето на плетената стока и нивното отстранување.

Кројач

Самостојно ракување во сите уреди и машини за кроење, како и со шаблони според кои што се крои плетената стока. Ставање плетивото на стол за кроење, поставување и отстранување шаблоните за сложено плетиво, користење слободното место на плетивото и добивање најмал процент на отпадоци. Сечење — кроење со сите уреди во претпријатието. Остренење и менување на изарчените ножеви од разни видови по форма. Одделување, сортирање и комплетирање на скроената стока според вид, боја и големина. Класирање и испраќање на скроената стока на понатамошна работа. Класирање и одделување на отпадците при кроењето за нивното натамошно користење.

ТЕХНОЛОГИЈА**Плетач на метражно плетиво**

Кус опис на технолошкиот процес во одделението за плетење на метражна стока. Видови плетива за плетење и нивното нумерирање. Видови машини

за плетење. Опис, состав и функција на главните делови и механизмите на машините. Финока и ширина на иглениците, регулатори на густината на плетивото, уред за мустрирање на плетивото, платини за машини на мотор, платини и карти за мустрирање на предивото, водачи и спроведувачи на жици, автоматско исклучување на машините во тек на работата. Префрлање на петли од игла на игла. Пресметка за потребниот број на игли, петли, производство.

Плетач на плетиво на парче

Кус опис на технолошкиот процес во одделението за плетење на стока на парче. Познавање одделни видови преѓа според финока. Видови преѓи. Технолошки процес на предењето и плетењето на машина. Познавање везот, патронирање на примерците, техничкиот состав на плетивото и густината на плетивото. Финока и ширина на иглениците, познавање уредите за мустри. Познавање видовите игли и платини. Автоматско исклучување на машината во тек на работата. Префрлање петли од игла на игла. Пресметка за потребниот број игли, петли и продукција.

Плетач на стандард чорапи

Кус опис на технолошкиот процес во одделението за плетење чорапи на стандард машини со една и две игленици и на рендер машина. Видови преѓа за изработка на чорапи и нивното нумерирање. Видови калеми и исправност на намотаната преѓа. Видови машини за плетење чорапи. Опис, состав и функција на главните делови и механизми на машините. Видови машински игли платини, игленици, пикери и уреди за мустри. Мерки за одредување финоката и ширината на иглениците. Воведување жиците во спроводниците и водачите. Број и видови водачи, уред за одредување должината на чорапите и уреди за зајакнување и изработка на петите и прстите кај чорапите. Познавање на плетивата. Широчината на иглениците за разна големина на чорапите. Регулирање густината на плетивото за чорапи. Причини за често кинење и испаѓање на пеклите од иглите во тек на работата на машината. Грешки во тек на плетењето што настануваат заради неисправност на машината или уредите, недостаток на преѓата или калемог, невнимаване или недоволна стручност на работникот. Организациони мерки за работа на поголем број машини. Климатизацијата на оделението и нејзиното влијание врз плетењето.

Кетлер на чорапи

Кус опис на технолошкиот процес во одделението за кетловање на чорапи. Видови преѓа и конци за составување на чорапи и нивното нумерирање. Видови калеми и цевки и исправност на намотаната преѓа конци. Видови машини за кетловање на чорапи. Опис, состав и функција на главните делови и механизми на машината. Машинските игли, игленици, фаќачи (гајфери), запци за нижење петли, ножеви и уреди за правилно сечење, легало за

калемите и цевките со преѓа и конец, спроведувачи и отегнувачи на конецот. Воведување на жици или конец во игла, низ спроведувачот и оптегнувачот. Познавање на иглени и платински петли. Големина на петлите. Правилно нижење на петлите за запци и правилно сечење на преостанатото плетиво. Причини за често кинење на конците за кетловање, кршење на истите, оштетување на факачите (грајферите), неисправност при сечењето на ножот итн. Одржување машината чиста и влијанието на ога врз квалитетот на чорапите. Грешки кај кетловањето на чорапи што настануваат заради неисправност на машините и уредите, недостатоци на конецот или калемот, неправилно нижење на петлите на запци, невнимание и недоволна стручност на работникот. Климатизацијата во одделението и нејзиното влијание врз работата на машините.

Изработувач на украси на трикотаждната долна руба

Познавање на сите видови украси и начинот на нивното изработување. Познавање машината за везење и начинот на нејзината работа. Познавање процесот на везењето и квалитетот на конецот односно на свилата со која што се везе. Искуство при изработката и исечувањето на одделни везени делови и останатите украсни елементи.

Сновач

Кус опис на технолошкиот процес во приготвувачкото одделение — плетилницата. Улога и значење на приготвувањето за работа во трикотажа. Видови преѓа и нивното нумерирање. Видови машини за сновење. Опис на сновалката, редникот-гатерот за сновење основа. Пресметка на сновење за едноставни ткаенини: број и густина на жиците, број на пасамци и широчина на основата. Пресметка на бројот на пасамците и останатите елементи кај мустрирана основа со определена шара и рапортот на основата. Почеток на сновењето, плетење на жиците во пасамците и значење на поделбата жиците за натамошната работа. Влијание на добро и лошо сновење во идните фази на обработката. Пресметка на капацитетот на машината за сновење во метри и килограми. Парафинирање и премотување основата на основниот ваљак. Ставање на основата на машината за плетење. Грешки кај сновењето, причини и нивното отстранување.

Бојач, белилец и апретер

Забелешка: Програмот е ист како и за квалификуван работник од волнаарскиот, памучарскиот и свиларскиот сектор со следниот додаток:

Оптегнување на плетената стока и формирање — утиисување на чорапите.

Тргач

Опис на технолошкиот процес во апретурата за памучни и волнени плетива и чорапи. За тргањето на плетената стока, машини за тргање и филцивање на плетената стока. Видови плетена стока која

што се трга. Познавање на плетената стока спрема нејзината намена. Грешки при тргањето на плетената стока што настануваат заради неисправноста на машините, недоволна стручност на работникот и заради лоша преѓа од којашто е стоката исплетена. Видови гребени за тргање и нивните нумерации. Квалитетот на тргањето со оглед на брзината на ваљакот од машината.

Кројач

Кус опис на технолошкиот процес во кројачници за сериско кроење на алишта и други предмети од плетиво — трикотажа. Видови преѓа за изработка на плетена стока и нивното нумерирање. Видови и големина на ваљачите за намотување на плетената стока за кроење. Видови и опис на уредите за кроење на плетена стока: рачна англиска ножица. Механички ножеви од разни видови во форма, стол со количка за поставување на плетивото. Шаблони за кроење на долна руба и алишта од плетена стока. Видови плетива и нивниот состав спрема видот на петлите, лицето и опакото на плетивото, формата, широчината, должината и работите кај плетивото. Поставување на стол за кроење. Поставување, вклопување шаблонот на плетивото. Процент на отпадоци. Користење дефектна плетена стока (Настанала кај плетењето, боењето, белењето, или оптегнувањето). Грешки и отпадоци во кроењето што настануваат заради неисправност на уредите за кроење, неисправност на самага плетена стока, невнимание и недоволна стручност кај работникот. Климатизација на одделението и нејзиното влијание на плетената стока.

КИЛИМАРСКИ СЕКТОР

Преглед на занимањата:

1. Ткајач на килими рачно,
2. Ткајач на теписи,
3. Печатар.

Во практичниот дел од испитот кандидатот треба да покаже квалитетна и временска способност во изведувањето на работи за кои што се бара стручна спрема за квалификуван работник.

Практичните задачи ги определува испитната комисија во врска со предметите од стручно-теоретскиот дел на испитот и ориентационите задачи на односното занимање.

Ориентационите задачи за одделни занимања од овој сектор се следните:

Ткајач на килими рачно

Заткајување на јутата (работите). Приготвувачки работи околу ткаењето. Сечење на преѓата. Сортирање на истата. Според нијансите во дрвените прегратки. Презевување испуштање на брдилото. Одмотување, повраќање и оптегнување на основата, врзување на парчињата преѓа, што се врши низ целиот процес на работата. Шулирање на цевки. Ткаење.

Ткајач на теписи

Влагање на памучната основа со воведување на нејзините жици и нити во брдото, односно нејзиното наврзување на старата основа. Влагање на по-полнучка основа со воведување на нејзините жици во нитите и брдото, односно наврзување на старата основа. Редување на калемите со флорисновата на редникот според картата за саканата мустра, преку воведување на овие жици во нитите, брдото и галирунгот, односно наврзување жиците на старата флор-основа. Оптеретување на ваљците со везилната и популнучка основа со тегови за да се добие едномерно оптегање на жиците на овие основи. Кочење на жиците од флор-основата со пропишани тегови од 50—300 грама. Влагање на јатокот (потката) од кадела или памук во кунакот и провлечување на истата низ дупката на кунакот и федерот за кочење. Уфрлање кунакот во кутијата на брдилото и правилно ткаење. Чистење и подмачкување на разбојот и жакарт машината.

Печатар

Напомена: Програмот е исти како за печатар од памучарскиот сектор.

ТЕХНОЛОГИЈА**Ткајач на килими рачно**

Познавање на сите нијанси на обоена преѓа како и помошниот материјал. Познавање на сите мустри за дезенирани килими. Ракување со рачен дрвен разбој. Рамномерно и правилно заткајување. Правилно и временски одредено спуштање на брдилото. Правилно врзување на јазели. Правилно врзување на жици и нитите на основата во случај на прекинување.

Ткајач на теписи

Добро познавање на работата на сите механизми на разбојот и самостојно отстранување на помали неправилности. Познавање преплетаите (начинот на врзувањето) на повеќекатни ткаенини. Пратење на ткаењето низ пртеж — ткаечка шема и дупчење на скршени не употребливи карти. Распознавање суровините со кои што се работи (волна, памук, јута итн.). Кончење на жиците на основата и јатокот (потката), регулирање густината на истите, исправање на иглите, вметнување сечива и модели, лепење игли.

Печатар

Напомена: Програмот е исти како за печатар од волнарскиот сектор.

ПРОГРАМА

ЗА ИСПИТ ЗА ЗВАЊЕ ВИСОКОКВАЛИФИКУВАН РАБОТНИК ОД ТЕКСТИЛНАТА СТРУКА

А. ТЕОРЕТСКИ ДЕЛ**Општостручни предмети**

Кандидатите за полагање испит за звање висококвалификуван работник од сите занимања на текстилната струка ги полагаат следните општостручни предмети:

1. ТЕКСТИЛНИ СУРОВИНИ**Поделба на текстилни суровини****А) Животинско потекло**

1. Структура на животинските влакна,
2. Волна,
3. Овчи породи,
4. Опити за создавање на полумеринизирани и меринизирани овци во земјата,
5. Добивање на волна,
6. Стрижење и рендеман на волната,
7. Физички и хемиски особини на волненото влакно,
8. Класификација на домашната и странска волна,
9. Сортирање на волната,
10. Индустриско сортирање,
11. Сместување, чување, пакување на волната,
12. Волнени преѓи и нивното нумерирање,
13. Табачка волна, практични начини за добивање и употреба,
14. Регенерати — техничка тргана волна, добивање, особини и употреба,
15. Кондицирање на волната,
16. Волнени отпадоци,
17. Козина, добивање и нејзината употреба,
18. Камилска волна, од камилски овци — добивање,
19. Кравешки и телешки влакна — добивање и нивната употреба,
20. Заешки, мачечки и кучечки влакна — добивање и употреба,
21. Природна свила,
22. Одгледување на бубите, болеста на бубите, умртвување на кожурецот,
23. Сортирање на кожурците и рендеман,
24. Точење на грежот,
25. Особини на природната свила,
26. Видови на грежот и преѓата од природна свила,
27. Добивање преѓа од природна свила,
28. Кондиционирање на природната свила,
29. Добивање отпадоци и нивната употреба,
30. Шап и бурет преѓа — добивање, особини и употреба.

Б) Растително порекло — семени влакна

1. Памук — одгледување во светот и земјата
2. Должината на памучното влакно за добивање на памучна преѓа
3. Сеидба и берба на памукот
4. Егренирање и маганење на памукот
5. Класификација на памукот
6. Кондиционирање на памукот
7. Особини на памучното влакно
8. Употреба на памучните отпадоци
9. Чување и пакување на памукот.

В) Растително порекло — стеблени влакна

1. Лен — добивање, особини и употреба
2. Топење на лепеното стебло
3. Кршење и чување на ленот

4. Особини на лененото влакно и неговата употреба во индустријата

5. Котонизирање на ленот

6. Коноп: добивање, особини и употреба

7. Јута: добивање, особини и употреба

8. Особини на јутеното влакно

9. Предење на јута

10. Слама, дрво, треска, каучук гума, рогоз, рафија и роми — начинот на добивањето, нивните особини и употреба.

Г) Минерални суровини материјали

1. Азбест, стаклена, златна, сребрена, легирана жица, добивање и нивната употреба.

Д) Вештачки текстилни суровини

1. Врсти на вештачките свили

2. Вискозна свила: добивање и употреба

3. Аустатна свила, добивање и употреба

4. Особини на вискозната и аустатната свила

5. Нумерирање и врсти на прејата

6. Целулозна волна (целволе): добивање, особини и употреба

7. Ланипол: добивање, особини и употреба

8. Ардил: добивање и употреба.

Г) Синтетички суровини

1. Најлон, перлон и терилен — начин на добивање, особини и употреба во памучната и волнената индустрија.

— о —

1. Одвојување и одредување на билните, животинските и синтетичките влакна,

2. Одвојување и одредување на волна, целволе и перлин,

3. Одвојување и одредување на волната и памукот,

4. Одвојување и одредување на памукот и целволна.

2. ОПШТА ТЕХНОЛОГИЈА

Овој предмет се полага усмено од сите кандидати за висококвалификувани работници од сите сектори на текстилната струка.

МЕХАНИЧКА ТЕХНОЛОГИЈА. — Познавање на материите; обоени метали и неметали, нивните особини и употреба во индустријата.

ТЕХНИЧКА МЕХАНИКА. — Физички и хемиски појави, специфична тежина, агрегатна состојба, пресметки за преносот на снагата од изворот на снагата до машината (од шајбната или клинестата ременица на моторот до шајбната на машината); пречник на ременицата за одредена брзина.

ХЕМИСКА ТЕХНОЛОГИЈА. — Вода; нејзините особини, употреба и прочистување, односно омекнување, водена пареа. Поим за базите, киселините, солите, оксидационите и редукционите средства. Бои, видови и особини нивната употреба. Чврсти, течни и гасовити горива.

МАШИНСКИ ЕЛЕМЕНТИ. — Познавање на клинови, полуги, лежишта; обични и куглични зап-

ченици, разни преноси со каиши и запченици; подмачкување на машините и средства за подмачкување.

ЕЛЕКТРОТЕХНИКА. — Употребата на електричната енергија во индустријата; проводници, осигурачи, прекинувачи, изолатори; јачина количество и напон на струјата. Мерење на електричната енергија; Ом, волт, ампер, ват, киловат, коњска снага. Магнетизам. Генератори и електромотори и нивниот принцип на работа. Заштитни средства и изолационен материјал.

3. ЕНЦИКЛОПЕДИЈА НА ТЕКСТИЛОТ

Сектор волна

Начин на сместување и чување на суровата волна и ткаенините.

Потребни машини за преработка на волната од суровина до финален производ — ткаенина.

Фази на преработка на волната:

— сортирање и класирање на домашната и странска волна; перење, средства за перење, боење и карбонизирање, боење, цедење и сушење на животински и целулозни суровини;

— боење со кисели, базни, хромни и индиго бои. Вадење на бојата од крпите и повторно боење на истите. Боење на ацетантниот рајон, најлон, перлон и терилен;

— приготвување на суровините за предење. Манипулација со крпите, месчење на приготвениот материјал за влачење, влачење и видови на влачарите; предење и начин на предењето, контрола и нумери на прејата — за чешлање за чешлана волнена преја, удвојување, истеглување на материјалот, перење, боење. Машини за предпредење и предење; машина за кончање и начинот за кончање;

— премотување на јатокот (погката) и основата; сновење и видови сновалки скрочење на основата и парење на јатокот; увод во нитни и брдо, основни преплетувања кај платно, кепер и атлас; видови на разбој за ткаењето; нитна и закард машина. Контрола, преглед, чистење, ишивање и класирање на суровите ткаенини;

— прање и валање (средства и машини), сушење, тргање, стрижење, утиисување, декатирање, ратинирање, импрегнирање, контрола на готовата стока;

— пресметка на капацитетите при подготовката, ткаењето и боењето.

Сектор памук

Транспорт, сместување и чување на суровиот памук и цел влакно и готови памучни ткаенини.

Потребни машини за преработка на суровиот памук и цел-влакното до готов производ — ткаенина (во куси црти).

Фази на преработката на памукот:

— познавање на домашниот и странски памук; должина, сорта јачина, сјај; правење мешавини и целта на мешавините. Машини во чистилницата. Видови отпадоци и нивната натамошна преработка; регенерати и машини, целта на влачењето и видови влачари. Развлучување и машина за удвојување.

Предпредици и нивната намена. Предпилици, прстенести машини и селфактори; нивната употреба: предење памук, цел и вигоњ префа. Капацитетот на влачарите, истегалките, предпредиците и предпилиците. Позволена влага и температура во одделенијата за преработка на памукот спрема технолошкиот процес;

— мотање и премотување на основата и јатакот; на кои машини и целта за тие операции. Удвојување и кончење, добивање ефектен конец. Сновење, видови на сновење и цел. Скробење, видови; машини и средства за скробоње. Уведување на основата; рачни и машински. Ткаење и видови разбои; неисправност на разбоите; грешки при ткаењето. Капацитети при скробоњето, скробоњето и ткаењето

— апарати и уреди за боене. Приготвување материјалот за боене, отскробовање, белење, мерцелизирање; грешки при боењето;

— машини и апарати за апретирање; целта на апретирањето; гумирање, импрегнирање, санфоризирање, мерцелизирање, сушење; видови машини за сушење, мерење и удвојување.

Сектор свила

Транспорт, сместување и чување на суровината и готовите ткаенини од природна, вештачка и синтетичка суровина.

Развиток на свиларските машини и нивната намена.

Фази на преработката:

— сортирање на кожурците, одмотување и кончење по сите фази на работата; добивање вештачки и синтетички преги (во главни врсти). Премотување и целта на премотувањето. Крепирање, сновење и видови машини. Јакнење на основата и видови на машини. Мастење; воведување на основа, рачно и машинско; читање на преплетајот за увод. Добивање отпадоци по водови и нивната намена. Приготвување на материјалот за предење на шап префа. Предпредење и видови на машини и нивниот капацитет на 1 вретено;

— видови на разбоите; обичен разбој, нитна и закард-машина. Преплетаи на платно, кепер и атлас. Основни дезенирани ткаенини, капацитет на разбоите, грешки при ткаењето;

— дегумирање, белење и боене со директни, базни, кисели и индотренски бои; помошни средства за боене. Машини за боене. Грешки при боењето; полуфиксирање и фиксирање.

— печатење, процент на печатењето, бои за печатење и средства. Парене, перење и сушење;

— главни црти во апретурата според видовите на ткаенините, перење, цедење, сушење, егализирање, коландирање, пресовање, керепирање и контрола на готовите производи.

4. ХИГИЕНСКО-ТЕХНИЧКА ЗАШТИТА

Покрај материјалот за квалификуван работник, уште и следното:

Прописи за хигиенската и техничката заштита при работа.

Уредување на градилиште, дворови, работни простори, подови, магацин, прозори, врати, столбишта, ходници, подруми и тавани.

Хигиена на работата: чистота, осветление, температура, влажност, воздух, вентилација, бука и вибрација на работни простории. Заштита на телото при работа (заштитни средства за очи, уши и органите за дишење, заштита на раце, нозе, глава итн.). Работни алишта и обувки. Гардероби, клозети, умивалници, купалници, ресторани, вода за пиење, отпадоци и отпадни води. Прва помош кај несреќен случај (крварење, лом на коска, труење, влагање на страното тело во очите, ушите, носот или во јадникот) и изненадно заболување. Вештачко дишење. Професионални болести. Техничка заштита: сигурност при движењето на работа. Обезбедување против пожар и експлозија (нарочно кај лесно запаливи и експлозивни материји). Заштита од труење и изведување. Одржување на построена, машини, направи и уреѓаи. Заштита од трансмисии, погонски машини. Машини радионици (нарочно брусилници) како и парни котли. Заштита од електрична струја.

Кандидатот треба нарочно да ги познава заштитните мерки кои доаѓаат во примена во работите од неговото занимање.

5. ОРГАНИЗАЦИЈА И ПОСЛУВАЊЕ НА ПРЕТПРИЈАТИЕТО

Организација на претпријатието во врска со работите кои се изведуваат во истото. Општествен план. Самостоен план на претпријатието. Односот на претпријатието спрема општината, околицата, републиката и федерацијата. Оперативни планови и програми. Работни единици во претпријатијата (одделенија, отсеци, погони, работилници, работни места).

Техничко одделение (конструкционен уред, нормирање, припрема за работа и лабораторија).

Комерцијално одделение (набавка, продажба, фактурирање на транспорт).

Сметководство (средства и фондови на претпријатието и нивното добивање, управување со основните средства, трошоци, калкулации, материјално книговодство, книговодство погонско, стоквно, наднично, финансиско, благајна, завршна сметка).

Општо одделение (правна служба, персонална служба, помошни работи).

Погони, погонски одделенија, работилници. Организација на работите во погоните, индивидуално и сервиско производство, ланчан систем, рационализација на работа. Работа на погонот, работни налози и погонска евиденција. Помошни работилници (електричарска, столарска, автомеханичка и др.).

Магацин (суровини, помошни материјали, полупроизводи и готова стока). Послување на магацинот и магацинска евиденција.

Кандидатот треба нарочно да ја познава организацијата и работата на претпријатието во кое работи.

Б. ПРАКТИЧЕН ДЕЛ

СЕКТОР КОНФЕКЦИЈА

Преглед на занимањата:

1. Конфекционер — моделист на женски алишта,

2. Конфекционер — моделист на машки алишта
3. Конфекционер — моделист на машка долна руба,
4. Конфекционер — моделист на женска долна руба,
5. Кројач на машки алишта по мерка,
6. Кројач на женски алишта по мерка,
7. Моделист на трикотажна конфекција.

На практичниот дел од испитот кандидатот треба да покаже врз основа на конкретен задаток, квалитетна и временска способност во изведување на работите за кои што се бара стручна спрема за висококвалификуван работник. Практичните задачи ги одредува испитната комисија во врска со стручнотеоретскиот дел на испитот и ориентационите задачи за односното занимање.

Ориентациони задачи:

Конфекционер — моделист на женски алишта

Студија на модели за женски алишта, одредување и составување на размерите според големина и раст. Цртање кроеви според составени размерници и комплетирање на кроевите. Разработка на пробни модели и начин на изработка за сериско производство. Вклопување на кроевите за правење шаблони и рационално користење на глат и пругасти ткаенини. Изработка на помошни шаблони за сериско производство. Приготвување прописи за изработка на индустриски начин. Упатување во начинот во изработката според веќе сопиен модел. Одредување нормативи за поарчување на материјалот според моделите и големината. Одредување начинот за вклопување кроевите за шаблонирање.

Конфекционер — моделист на машки алишта

Студија на модел за машки алишта, одредување и составување на размерите. Цртање кроеви според составени размерници и комплетирање на кроевите. Изработка на пробен модел и утврдување начинот на изработка по сериско производство. Вклопување на кроевите за правење шаблони и рационално користење на материјалот од глат и пругасти ткаенини. Изработка на помошни шаблони за сериско производство. Приготвување прописи за сериска изработка. Упатување на работници во начинот на изработката според веќе изработен модел. Одредување нормативи за арчење на материјали според модели и големина. Одредување начинот за вклопување на кроевите за шаблонирање.

Моделист — конфекционер на машка долна руба

Зимање материјал и друг помошен материјал, односно прибор за изработка на одделни модели. Избирање шаблон за изработка на одреден модел. Ставање ткаенината на работен стол. Ставање шаблонот врз ткаенината и одбележување, односно цртање на кроевите. Кроење со ножици на веќе нацртаната ткаенина. Сортирање на сите делови од

проект и останатиот помошен прибор, нужен за моделот (копчиња, конец, кепенб, фишбанд, платно итн.). Изработка на модел и давање упатства на други.

Конфекционер — моделист на женска долна руба

Студија на модел на женска долна руба, одредување и составување размери според големината. Цртање кроеви по составени размери и комплетирање на кроевите. Изработка на пробни модели и утврдување начинот за изработка во сериско производство. Вклопување кроевите за правење шаблони и рационално користење на глат и пругасти ткаенини. Изработка на помошни шаблони за сериско производство. Приготвување прописи за изработка на индустриски начин. Упатување на работници во начинот на изработка според веќе сопиени модели. Одредување нормативи за арчење на материјалот според моделите и големината. Одредување начин за вклопување на кроевите за шаблонирање.

Кројач на машки алишта по мерка

Изработка на машки алишта, зимски палта, панталони, мантили и други горни алишта. Зимање мерка; цртање на материјалот и кроење. Кроење на поставата и останатиот прибор. Шиене и обработка на внатрешните делови на алишта и нивното составување со надворешните; пред шиене материјалот, вршење проба и составување деловите на машина; завршно шиене сите делови рачно и на машина, изработка дупки, шиене на копчиња и утинисување.

Кројач на женски алишта по мерка

Изработка на женски фустани, костими, зимски палта, сукњи и други горни алишта. Зимање мерка, кроење мустри, кроење на материјалот по мустри, вовлечување на филцот, зимање — вршење проба во тек на изработката, дотерување, обележување, порабување, изработка на рачни плисеа, изработка фалти, изработка на набори, паспилирање, опшивање со материјал од друг вид, ендлање, изработка на шевови, пикирање, шиене платно, штафирање, отворање дупки (со материјал и плетени), изработка на дизни, шиене на копчиња, везење на перлам со рака, шиене шујташ, штепување на разни мотиви (со волна, фата итн.), правење раменици итн.

Моделист на трикотажна конфекција

Набавка на плетиво и останат помошен материјал, односно прибор за изработка на одделни шаблони или модели. Зимање и одбирање шаблони за изработка на определен модел. Отворање на бали со плетиво, констатирање квалитетот на истото и согледување на разни грешки. Поставање плетивото на стол за кроење. Ставање шаблони врз плетивото и одбележување односно цртање на кројот. Кроење со ножици на веќе нацртаното плетиво. Сортирање на сите делови на кројот и оста-

натиот помошен прибор нужен за модел (копчиња, конец, кепербанд, атлас, нараменици, лацетврвца, чипки разна боја и останати украсни предмети). Изработка на модел и давање упатства на други работници за начинот на работата на секоја одделна операција.

ТЕХНОЛОГИЈА

Напомена: Овој материјал е за сите занимања од секторот конфекција.

Покрај знаењето кое што се бара од квалификуван работник, кандидатот за висококвалификуван работник од наведените занимања треба: Добро да го познава растот на луѓето. Вклопување на кроевите со рационално користење на суровините и начинот на изработка; поедноставна, поквалитетна и побрза работа во сериското производство. Прилагодување на кроевите спрема сезоната, модата и разните форми — раст на луѓето. Способност за утврдување вкусот на поарчаот, давање естетска форма и способност за зимање мерка. Познавање технологијата на кроењето, шиенето и обработката. Познавање технолошкиот процес на производството. Познавање сите видови ткаенини и прибор за преработка. Познавање сите видови машини, утии и останати помошни уреди за изработка на алишта. Познавање обичаите за облакање во разните краеве и нивните потреби во дезени и модели. Познавање приборот за комплетирање и цртање на кроевите.

Оваа програма ќе се применува од денот на објавувањето ѝ во „Службен весник на НРМ“.

Број 3636

27 ноември 1957 година

Скопје

Секретар за труд
на Извршниот совет,
М. Димески, с. р.

12.

Државниот секретаријат за внатрешни работи на НРМ по пријавата за одобрување оснивањето и работата на Друштвото на бабиците на НР Македонија, на основа чл. 13 буква г) од Законот за здруженијата, соборите и другите јавни собранија донесе

РЕШЕНИЕ

ЗА ОДОБРУВАЊЕ ОСНОВАЊЕТО И РАБОТАТА НА ДРУШТВОТО НА БАБИЦИТЕ НА НРМ

Се одобрува основањето и работата на Друштвото на бабиците на НР Македонија, со седиште во Скопје, а со право на дејност на подрачјето на Народна Република Македонија.

Бр. 24108

12 ноември 1957 година

Скопје

Државен секретар
за внатрешни работи,
М. Мицајков, с. р.

Огласен дел

РЕГИСТРАЦИИ НА ЗАНАЕТЧИСКИТЕ ДУКАНИ И РАБОТИЛНИЦИ

На основа дозволата од Советот за стопанство на НО на општината Липково, бр. 8779 од 20-II-1957 год. е запишан во регистарот на занаетчиските дуќани и работилници на страна 1, рег. бр. 1194 занаетчискиот дуќан под фирма: Ориент-слаткар Љатив Мемет Бека, со седиште во с. Слупчане — Кумановско. Предмет на работењето на дуќанот е: изработка и продажба на слатки.

Фирмата ќе ја потпишува сопственикот Љатив Мемет Бека. (170)

На основа дозволата од Советот за стопанство на НО на општината „Идадија“ — Скопје, бр. 6306/57 год. е запишан во регистарот на занаетчиските дуќани и работилници под рег. бр. 40, занаетчискиот дуќан под фирма: Асфалтер изолатор Сеник Бранко, со седиште во Скопје, ул. „К. Јосифовски Питу“ бр. 20 — Скопје. Предмет на работењето на дуќанот е: асфалтерски изолаторски услуги.

Фирмата ќе ја потпишува сопственикот Сеник Бранко. (172)

На основа дозволата од Советот за стопанство на НО на општината — Кочани, бр. 12461/57 год. е запишан во регистарот на занаетчиските дуќани и работилници на страна 24, рег. бр. 24, занаетчискиот дуќан под фирма: Сода-вода — Саве Јанев Гаврилов, со седиште во с. Грдовци. Предмет на работењето на дуќанот е: правење и продавање на сода-вода.

Фирмата ќе ја потпишува сопственикот Саве Јанев Гаврилов. (173)

На основа дозволата од Советот за стопанство на НО на општината Крушево, бр. 2091 од 27-III-1957 год. е запишан во регистарот на занаетчиските дуќани и работилници на страна 10, рег. бр. 10 занаетчискиот дуќан под фирма: „Ориент-слаткар Ебип Јакупа Мерџан, со седиште во Крушево. Предмет на работењето на дуќанот е: изработка и продажба на слатки.

Фирмата ќе ја потпишува сопственикот Ебип Јакупа Мерџан. (174)

Врз основа на дозволата од НО на општината Саракино, бр. 3898 од 2-XI-1957 год. е запишан во регистарот на занаетчиските дуќани и работилници на страна 1, рег. бр. 1, занаетчискиот дуќан под фирма: Ковач Целил Реџепов Реџеџи, со седиште во с. Желино — Тетовско. Предмет на работењето на дуќанот е: ковачки услуги.

Фирмата ќе ја потпишува сопственикот Целил Реџепов Реџеџи. (319)

Службен весник на НРМ

РАСПОЛАГА СО СЛЕДНИТЕ ИЗДАНИЈА:

	Цена
1) Закон за правата и должностите, изборот и отповикувањето на народните пратеници на Народното собрание — издание 1958 — — — — —	80 дин.
2) Закон за избор и отповикување одборници на народните одбори со обрасци — издание 1957 — — — — —	110 дин.
3) Новиот Устав на Народна Република Македонија — издание 1953 — — — — —	45 дин
4) Советите и управните органи на народните одбори од д-р Александар Христов — издание 1956 — — — — —	210 дин
5) КОМПЛЕТИ НА „СЛУЖБЕН ВЕСНИК НА НРМ“:	
— за 1947 година — — — — —	240 дин.
— за 1951 година (30) — — — — —	350 дин.
— за 1952 година (23, 31) — — — — —	560 дин.
— за 1953 година (2) — — — — —	600 дин.
— за 1957 година (1) — — — — —	1000 дин.

Порачките ги прима администрацијата на „Службен весник на НРМ“ — Скопје. Парите да се испраќаат на тек. сметка 802-Т-698.

СОДРЖИНА

11. Програма за полагање стручен испит за звање квалификуван и висококвалификуван работник од текстилната струка — — —	41
12. Решение за одобрување основањето и работата на Друштвото на бабиците на НРМ —	63